

Šiame numery

Būkime stebukladariais.
Bronio Railos "Paguodos"
tritomis užsklendžiant.
Literatūros premijos ir bombos.
Neišdylantys skaudžių
vasarų įspaudai.
Rainer Maria Rilke eilėraščiai.
Hamiltono mergaičių choro
koncertas.
Nauji leidiniai.
Spygliai ir dygliai.

Kertinė paraštė

BŪKIME STEBUKLADARIAIS

Tur būt, iš karto pasakysite, kad šitokia Kertinė paraštė yra tik jausminė patetika ir daugiau nieko. Mat, stebuklais tikinčiųjų šiandien, kaip atrodo, yra kur kas mažiau negu kada nors praityje. Tačiau ne vien Dievo visagalybė, bet ir žmogaus valia daro, galima sakyti, stebuklus. Tik pastarojo stebuklais šiandien mažiau tikima, kai tiek milijonų žmonių turi vilti sunkių vergijos jungų, kęsti alkį ir kitoki paniekinimą. Argumentų skeptikai gali lengvai gyvenimo tikrovėje rasti. Jiems kartais ir mes, išeiviai, lengvai pasiduodam ir nuleidžiame savo stebukladares rėnkas, pamiršdami, kad tu pačių išeivių pastangomis jau ne vienas stebuklas, vaizdžiai kalbant, yra padarytas.

Kai patys sau esame kartais gana dideli skeptikai, tai svetimieji žmums, net kaimyniškai ir nepiktai pavydėdami, pirštu prikišdami mūsų stebukladariškus darbus parodo. Ne vienas kitas tautybės išeiviui tokie lietuvių svetimos padangės padaryti, beveik neįtikėtini dalykai yra: Lietuvių Enciklopedijos 36 tomy išleidimas, Encyclopedia Lituanica 6 tomai, ir po 30 metų pastarosios išeivių bangos gyvas literatūrinis gyvenimas, tūkstančius šokėjų sutraukiančios tautinių šokių šventės, platus ir palyginti gerai organizuotas lituanistinio švietimo tinklas, Chicago Lietuvos operos kolektyvas ir t. t. ir t. t.

Be abejo, jau daugiau 20 metų anglų kalba leidžiamas "Lituanus" žurnalas yra taipgi pirmieji išeivijos mūsų veiklos stebuklas. 20 metų tokiam darbe išsėsti nėra juokai. O tai savo kryptimi ir savo intelektualinių lygių yra aplamai pirmapradis visoje šimtametinėje lietuvių išeivijoje. Naujiena jau ir ta, kad žurnalas sumanytas ir pradėtas leisti jaunosios, daugiausia jau čia išimoklinusios mūsų švietėjų kartos. Su akademiniu žvilgsniu į visas Lietuvos ir lietuvių visuomenines ir kultūrinis

problemas pirmą kartą žvelgti, ne prisitaikant prie pilkosios masės, bet stengiantis pasiekti intelektualinį pasaulio klodą, pristatant lygiai jam partneriais. Ir padaryta labai labai daug. Jau vien tai, kad "Lituanus" komplektus galima rasti šio krašto universitetų bibliotekose, kad jis pasiekia daugelį angliškai kalbančių ir suprantančių pasaulio politikų bei kultūrininkų, yra neįkainojamos vertės mūsų kovos veiksnys. Ir ne vien kokių dieninių suvažiavimų ar kongresų (ir tokių labai reikia) žaibu sublyšęs faktas, bet išties dešimtmečius pastoviu ir atkakliu intelektualiniu darbu pasaulio protus nušviečiantis žibūrys.

Konkretybių norinčiam galėtume rodyti čia nors ir tokią statistiką. Dvidešimtyje metų "Lituanus" tomy pasauliui buvo pateikta 6000 puslapių lituanistinės ir aplamai baltistinės medžiagos. Literatūrinių studijų ir straipsnių buvo atspausdinta 70. Meno klausimais buvo 57 straipsniai. Ekonomiką lietuvių švietimą — 10, istoriją — 38, lingvistiką — 29, muziką — 11, filosofiją — 11, sociologiją ir antropologiją 20, bibliografiją — 15. Dokumentinės medžiagos buvo atspausdinta 40 vienetų. Apie 100 mūsų grožinės literatūros vertimų buvo atskirais pluoštais pateikta "Lituanus" skaitytojams; recenzuota 75 knygos ir kt. Tai nepaprastai lietuviškosios brandybės, dovanotos šviesiesiems pasaulio protams ir tomas po tomo sudėtos į lengvai pasiekiamas bibliotekų lentynas.

Žinoma, šiuo metu labiausiai turėtume būti dėkingi "Lituanus" redaktoriams: Antanui Klimui, Tomui Remeikiui, J. A. Račkauskui ir Broniui Vaškeliui. Suprantama, tokį leidinį išleisti šioje šimtametinėje lietuvių išeivijoje leisti nėra lengva. Todėl išskirtinė padėka čia turėtų tekti ir žurnalo administracinių — finansinių reikalų tvarkytojui Jonui Kučėnui. Galėtume tiesiogiai kviesti: kuo Juozas Kapočius buvo ir yra mūsų lietuviškai ir angliškai

„Paguodos“ tritomis užsklendžiant

VYTAUTAS A. JONYNAS

Bronys Raila, PAGUODA. Akimirkinių kronikos 6. Trečia dalis. Nidos klubo leidinys Nr. 94, 1975 m. Knyga 398 psl., kainą kietais viršeliais \$7.50, minkštais — \$6.50, gaunama ir "Drauge".

Visad apmaudu prisipažinti, pasiklydus. Ar nieko dėto giratė, ar nepažįstamam kvartale, kur viskas taip paprasta, nesudėtinga... Tokia savijauta apėmė, atvertus III-ją "Paguodos" dalį.

Aptardamas dvi pirmąsias (dabar lyg ir savaime suprantama, pasak redaktoriaus, kad kalbėčiau apie paskutinę), ne sykį galėjau teisintis, kad vertėtų palūkti su kategoriškais teigimais, kol išryškės šio tritomo visuma. Neseniai pasirodęs trečiasis tomas atveria tokį panoraminį vaizdą. Bet recenzentui iškyla nauji kliuviniai: vargas surikiuoti dėsningai palaidus įspūdžius, baimė kartotis... Nieko nepadarysi — knyga apgauli savo sandara. Skaitydami šią paskutinę "Paguodos" dalį, skaitytojas, žinoma, suvokia, kad autoriui norėjosi atrinkti iš gausios savo publicistikos tai, kas jo nuomone, nepasėję, kūrybingo, aktualaus. Apsiribojant vien pateikta medžiaga, gal ir būtų galima kategorizuoti jo kūrybos pobūdį, bet recenzentui visad liks abejonė, kad jo nuosprendis yra reliatyvus, nes lieka toli netilpusi rinkinini medžiaga (neskaitant straipsnelių, rašytų slapyvardžiais "Akirašius" ir kitur, kurie, kas žino, gal suteiktų Railos publicistikai kitoki profilį. Laimel, Raila aprašinėja kiekvieną "Paguodos" dalį įžanga, nusakančia leidinio sielą, ir tai vis šios tokios gairės.

Jos esama ir šiuo atveju. Autorius iškėlė tris kritikos reikšmes literatūros klestėjime, pasiūlydamas įsigalėjusią mūsų visuomenės kritišką žodžio nepakantą, naktiavio žurnalisto sampratą, atseit — visom diskriminacijom, kurių išdavo užėina visiškai dvasinio nesidomėjimo sausra. Atrodytų, kad po tokios įžangos laukėtina straipsnių, nagrinėjančių ryškesnius išeivijos literatūros veikalus. Deja, ne visai taip. Iš viso, iš pirmo žvilgsnio šio trečiojo "Paguodos" dalis pasimaže kaip kažkaip nuožulni. Tiesa, pa-

kajai lituanistikos enciklopedijai, tuo šiuo metu "Lituanus" žurnalui yra Jonas Kučėnas.

Tačiau aišku kaip dieną, kad be lietuviškosios visuomenės realios, plačios paramos bei dėmesio redakcija ir administratorius turėtų nuleisti rankas, stebuklo nepadarė. Tačiau šia prasme jie tikėjimo nėra pametę. Kaip tik prieškalėdiniu laišku "Lituanus" asmeniškai kreipiasi į visus geros valios lietuvius, prašant atnaujinti prenumeratas, o taipgi "Lituanus" užprenumeruoti, kaip kalėdinę dovaną, pažįstamiems amerikiečiams. Ypač pra-

Pranas Lapė

Jaunoji laumė

šio pirmojo skyrelio "Kai vėjai nutyla" dalyje Raila gerokai pataršo (vaizdžiai ir įtikinamai) P. Tarulio "Vilniaus rūbą". Bet tai jam priemonė nuklysti į atsiminimų platumas ir nostalgikai, jausmingai ir gyvai nupiešti "Keturį vėjų" užavimo laikus. Tiesa, kiek toliau, autorius tvorja kaip reikiant Gliudai už jo "Agoniją" ir "Ciurlionį" (tekstų pirmą visko susitart, ar jie vadintini literatūros kūriniais), bet šiaip aptariamą knygą literatūrinės kritikos nėra. Kituose skyriuose Raila rašo apie teatrą, nepagailėdamas, kaip visada, prisiminimų, apie "Antrojo kaimo" stilių, lietuvišką plokštes, kalbos dalykus, filmų surogatus, kol, užsiėmęs prie samprotavimų ar galia "suprasti" meną, tolydžio nuklimpstą į kasdieninės Kalifornijos buitės aprašymus. Žinia, leistina šioj vietoj prisiminti, kad žurnalistikoj, kaip kiekvienam literatūros žanre, ne tiek svarbu

apie ką kalbama, bet kaip kalbama. Ir šia prasme, trečioji "Paguodos" dalis savo nuotaikų zigzagais, minčių įvairybę, satyrinio dazo sodrumu, pastabų taiklumu, stilistiniu išbaigtumu vinjetėse, yra, rasit, spalvingesnė, raiškesnė už pirmąsias tritomo dalis. Kiekvieno atveju, ji labiau primena pafrotės dangų santėmyje, kai lėktuvai, būdavo, pakabina "lempas", megų kokį pavargusį "ką-buvo-pasakęs, kartojo-kartojo" tįsalą. Skaitytoją pasitinka žvalus, aštrus proto, kupinas sąmojaus padauža, žurnalistas — visuomenininkas, "amateur culturel", jautriai pergyvenęs išeivijos gyvenimo pragiedrusius ir slogučius, ir mažą ką turįs bendro su paniūrakiu, surūgėliu "kritiku — moralistu", i kurių cypė buvo Raila įstūmęs V. Kulbokas leidinyje "Lietuvių literatūra svetur".

Dauguma knygų talpinamų straipsnių yra rašyta 1962-1966 metų būvyje. Vienas kitas vėliau. Tam tikra dalis (stambesnė šiuo kart) tačiau siekia 1950 metų pradžią. Vienas net 1948 metus. Rodos, būtų natūralu, kad kai kas pasimatytų nudvankusiu, nublūksiu, netekusiu blizgesio ir dirgesio dalykėliu. Ne taip jau lengva, redaguojant tokį leidinį, išvengti apybraižų, kurios sukelia nostalgiją arba kurioms autorius jaučia sentimentą. Be abejo, šie dalykai veikė Railos atranką ir nebūtinai jo ir skaitytojo skoniui visada sutaps. Skaitytojas gal ir pateisins kai kuriuos sąmoningai įterptus disonansinius akordus kaip pvz. "Kas beliko iš "ambasadorių", bet jam mažiau prim-

tinu bus "Suolis menų kūrybon", kur autorius nedovanotinai atlo laidžiai aprašo senstančių moterėlių pamišimą modeliuoti namų darbo skudurus.

Žirklių ir braukalo vertu pasimatys ne vienas ir jautriai, gyvai pradėtas "Moderniam žmogui, modernusis menas". Maždaug nuo trečio poskyrio. Panašiai norėtusi sutrumpinimų skyrelyje "Dainuok ir šok", kur, išėjęs ginti lietuviškai įdainuotos estradinės muzikos, autorius pertinka žvalus, aštrus proto, kupinas sąmojaus padauža, žurnalistas — visuomenininkas, "amateur culturel", jautriai pergyvenęs išeivijos gyvenimo pragiedrusius ir slogučius, ir mažą ką turįs bendro su paniūrakiu, surūgėliu "kritiku — moralistu", i kurių cypė buvo Raila įstūmęs V. Kulbokas leidinyje "Lietuvių literatūra svetur".

Dalykai, kuriuos norėtusi įrašyti į aktyvo skiltį, tačiau nusveria pasyva. Visų pirma "nuožulnumo" (dégringolade) įspūdis netiksus. Bent neteisų būtų teigti, kad Railos "nuklimpstama" į kasdieninės buitės aprašymus. Priešingai, jei kur pasitinka skaitytoją staigmena, tai kaip tik knygos pabaigoj talpinamuose gabalėliuose — "Vakaras prie baseino" ir "Tubaforų klubas", kurie yra visiškai užbaigtomis novelėmis. Savo žodžio glaustumu, nuosirdumu, Somerset Maug-

ham braižą primenančiu kompoziciniu išbaigtumu, jos gali drąsiai rungtis su eilės išeivių novelistų (Barono, Barėno ir t. t.) kūriniais. Ypač makabriško atšvaito "Tubaforų klubas", be graudenimų nusakantis, kur yra dvasinės skurdeivystės finišo linija.

Nenoromis klausies savęs, ar vertinant Railos kritiką, netektų ieškoti išeities taško jo identifikavimesi su skaitytoju. Demonstruoti savo žinių bagažą, erudiciją, svaiginti ir svaigintis savo sąmojumi ar žodžio elegancija, be abejo, malonus dalykas kiekvienam intelektualui. Nestinga tu aprašyti ir "Paguodos" trečiojo dalyje. Bet, įdėmiau pažvelgus, Railos kritikos švėrio centras yra kažkur kitur. Neužmirština, kad "Paguodos" tritomis yra "Akimirkinių kronikos" ištaka. Filminis montažas, atliktas, naudojantis senomis juostomis. Pirmoji staigmena yra ta, kad jos, kaip bebūtų, savo visuma nepaseno.

Raila yra puikus stebėtojas ir komentuofojas. Bet jis taip pat ir sokratinio tipo žmogus. Išskyrus "Motorizuoto degenerato sonatą", kur jo nervai neišlaiko ir jisai pakelia toną, jis vengia pamokslauti, skeryčiotis iš ambonos. Jis veikliau primena elegantišką, minklų, gerai pasiruošusį fechtuotoją, negu žalgrinį mąkulių talžytoją. Jei bendra "Paguodos" trečiosios dalies siekiama laikytina autoriaus pastanga priminti skaitytojų, kad išeivijos dvasiniame gyvenime būta šokių tokių provaisčių, tai lygiagrečiai pastebima, kaip Raila savo publicistiką siekė sisteminti, bet nepastebimai, plėsti skaitytojų akiračius, įtvirti jų skonį. Įtikinti juos kai kurių išgalėjusių snobizmo menkavertybe. Railos publicistika skiriama gyvam, konkrečiam, "hic et nunc" lietuviui išeiviui, kuris "vasarą vasarą", taisydamas sveikata stipresniu užkandžiu, gindamas nuo karščių pavėsių ir gausnių gėrų. Skiriama tiems tubaforams, šventos Mūrininkystės išpažinėms (kurių triūsą prašvilps pranokeja, ir tai bus Dangaus atpildas), ne kokiems skeltanagiams inteligentams. Autoriui puikiai pažįstama tu piliečių psichologija, pomėgis prašnekti aukštom temom apie menus, jų nepakanta humorui, užgaidos pafilosofuoti, dar labiau pasirodyt prieš kitus.

Todėl nei kiek nenuostabu, jei Raila ras reikalo prašnektin skaitytoją šneka apie "absurdo teatrą" arba atpasakoti jam A. Volard atsiminimų turinį. Tenka pripažinti, kad savo skaitinius Raila atpasakoja labai grakščiai. Nenuostabu, kad jis primins J. Strolia, jog "laime, sufokstrutais, valsais, ir tangiškais mūsų tauta vis dar nežuvo, nors priešingą partiją, gal ne be reikalo gyvinti įrodinėti, kad ji išliko gyva ir prisikėlė tik su liaudies dainomis". Suprantama taip pat kodėl, išeidamas ginti "Antrojo kaimo", jis sako tam tubaforui, kuris pagal gero auklėjimo nuostatus turėtų būti operų maniakas, jog "nepamirština, kad ir geras "kabaretas" yra viena iš teatro šakelių, meniškai ir sociališkai karštais dargi paveiklesnė už kitas". Numanyti, kad literatūra jam tik viena meno sričių, jokia ten ka-

(Nukelta | 2 psl.)

"PAGUODOS" TRITOMI UŽSKLENDŽIANT

(Atkelta iš 1 psl.)

ro lauko karalienė, kad jai tekėtų skirti išskirtinį dėmesį. Ne vien Raila neturi laiko susimastyti, kad Radausko ar Nykos-Niliūno (Bradūno jis visai neminė) poezija gal būtų prilyginama tam tubaforui už Carneckaitės-Sims eiles; protarpiais jis nenoromis nepagalvojęs sėja naujų prietarų ir snobizmų sėklas: "Gėlė literatūroje, net Ostrausko, Landsbergio, Skėmos ir Mackaus neužmirštant, vis dar nedaug drąsios, per daug "tradicijos", epigonizmo ir kartotinės". To tik bereikia nekalboms ausytėms.

Žodžiu, laikraščio auditorija veikia, kaip ten bebūtų, Railos publicistikos linija, bet ji išteka tradicinės V. Kudirkos - Tumo Vaižganto tėkmė. Jam svetimas permirkymas skaitytojo "atogrąžinių žodžių" lietuviškumui. Jo kalba sodri, kupina skambiu žodžių ("užlašos, sudramalavimas, makarkliškai") ir tik protarpiais pasitaiko nereikalingų barbarizmų kaip pvz. "rezonuojantis dūklas", kai norėta pasakyti "protaujantis dūklas". Nenuostabu, jei jis puola mandrapių:

"Taip mes kaskart dažniau ir žiauriau kankinam lietuvišką laikraštį protarpiais dar paskaitančius tautiečius. Kankinam bausių dilematizmą ir nežabotais plepalais, kol pagaliau priglūsinam juos klorito eksplozijos žavingumo burtais, skirtingom dangaus stichijom, fantastiškais versų fejeverkiu kontrastavimais, kūrybinių suknelių ar Buršteino minčių modeliavimais, ir dar ir dabar dar tapybos meno chaoso traktavimais, nubesutelpiančias mūsų visuotinio samysio rėmuose". (p. 225)

Paguodos III-ji dalis, kur suplyksi itin aistringai (daug ryškiau nei kitose dalyse) Railos šelmis, kaip ir įprastai, pateikia skaitytojui labai įtikinamą išsivijos dvasinių negalavimų diagnozę: "Nusiūduodė kas žodžiu ar raštu, tribūnoje ar ant scenos — ir mes trimituojame, kad čia jau pradėtos spręsti giliausios žmogiskos egzistencijos problemos. Užduoties švelniaujančia tarsena viešnia dainininkė ir mums jau — lakštingala užuolbėjo. Parasys mūsų genijus keletą puslapių istorinių žinių apie Place de la Concorde iš Bedekerio enciklopedijų ir mums — čia jau, girdi, patį Balzaką galety pavėdėti".

Tu "genijų", megalomanų, apsalusių savo bombos grožio narcizistų, Raila, atrodo, labiausiai "neviskintina", ir čia jo žodis tiesus kaip kad Antano Gustaitio: "Tikrai ne tik bijau, bet ir vengiu genijų. Ne tiek dėl to, kad jų akivaizdoje tu pajunti savo apgailėtą mekytę. Svarbiausia tai, kad su genijum tu niekada žmoniškai nesulaukiesi, jei jam tur nepirštai. Niekada kitaip neįtikinsi, nei jo, nei jo gerbėjų. Tik be reikalo jį užgausi, išdursi, suveršinsi, gal ir pats suplyksi".

Genijus mėgsta priešus, jų ieško, kiekvieną aiškiau dar nepasiekusį itarią, kad šisai jam pinks spėdžia. Toje kolizijoje su nedraugišku pasauliu, genijus randa vis naujo išvėpimo, vis keliau užsigrūdina ir taip dar daugiau genialėja. Vienintelis kelias padėti jam visiška neatsipėsti nuo šios žemės ir galutinai nepasimesti padangų žemėlapiuose — nekur jam neturėtų, ne drumstis, nevirtinti, leisti kurti vis geriau, o dažniausiai vis blogiau ir blogiau... (p. 86)

Nežinot, to jis nepabūsta talpyti to laureatų laureato Gliūdos:

"Nė vienas rašytojas nebus pateiktas už elementarių gramatikos taisyklių nemokėjimą, už rašymo ir semantikos "blusas", už sakinio klaidumą, minties

drumstumą, žodyno skurdumą, ar neskoningus, siaubą keliančius makaronizmus ir naujadarus.

Jo (Gliūdos) kalba gana bekraujė, miesčioniška, tokia pasibaisėtina laikraštine ir "bendrinė", kuria vėlesniais laikais kalbėdavo daugumas Kaune, Šiauliuose ar Panevėžy užaugusių pusinteligencijų. Jo sakiniuose mažai žodžio, poezijos, imanturumo; vienas kitas sugalvotas naujadaras blogai limpa; jo stilius neturi jokio individualumo, jei savotišku individualumu ne laikytum laikraštines kalbos miesčioniškumą.

Tatai matyti visuose jo romanuose ir dar labiau "Agonijoje". Tokios nekūrybinės, reportažinės, anemijos, sudarkytos kalbos pavėzdžių būty per daug, kone kas antras trečias sakiny.

Railos recenzijos apie Gliūdos "Agoniją" ir "Ciurlionį" (vaidinimą) yra pačiom aštriausiom, negailestingiausiom visame "Paguodos" tritomyje. Nėra tačiau jos, mūsų galva; geriausias ar būdingiausias Railai. Rafinuotiausia Railos sarkazmo išraiška — ir kartu sąžiningiausios kritikos pavėzdžių, laikytumėm "Per garbę i skausmus". Skaitytojui akivaizdu, kad autorius plėšosi tarp dviejų priešingų polių: 1) reikalo perspėti skaitytojus, kad "Aukso žąsis" yra menko lygio, priestėvinis savo struktūra, žodėvyste, idėjinio turinio veiklas, alsiuvis absoliučiu narcizmu, ir 2) pastangos išvengti kategoriškus teigimus, atsivėlgiant, kad to filmo sukurimas yra vis dėlto bandymas prailausti i masinės komunikacijos priemonių eksploatavimą, kad tai vienas būdų mobilizuoti niekniekiuose trūnijančias pajėgas kolektyviniam darbui. Tvardymas save, Raila imant, riaučiai išnaudos visas žodžio "žąsis" sukeliamas asociacijas ("žąsis" balso sudėtis, pilnas skambėjimas eilėraščių gūkly) — jis puikiai kamufliuoja savo bodėjimąsi ir pasiduos savo temperamentui, vien pasmerkdamas paranojišką reklamą:

"...Filmas buvo išgarsintas lietuvių visuomenėje anais žavingais straipsniais ir reportažais mūsų spaudoje, prieš kuriuos Homero hegzametris pasakos apie senuosius graikus, dievus ir pusdievius atrodo tik luosi užkimo seno senėjimais. Tiek gabiai išlėta simpatijos ir meilės pirmojo garsinio, spalvoto, lietuviško filmo kūrybai, prieš ką Viduramžių trubadūrų meilės dainos ir mūsų vaidlių kanclavių mai apie šarūno ir kitų kunigalkių didingus žygius skambėjo tik kaip baigiančio sugesti šaldytuvo ūžimas".

"...Itarčiau, kad čia liepsnoja specialio poetės Birutės Pūkelevičutės meilė savo žąsiai. Meilė hamsuniska — gaivališka, besąlyginė, alogiška, karšta ir akla".

Kiekviena kritika, tur būt, lydi sąvone "parašyti bent karta gyvenime tokia "matinio stiklo" recenzija, suadaistyti taip savo mintis, kad ne žodžiai, ne teiginiai, bet jų potekstės, prasytandios užuominos, susisuktų — sau lizdus skaitytojo pasamonei, ir absoliučiu tikrumu kalbėti jam apie tai, ką širdies gilumoj galvoja kritikas apie aptariamą veikalą. Railai tokiu laimikiu yra "Per garbę i skausmus". Zongliejavimas dviprasmybės čia meistriškas iki pat paskutinio sakinio:

"Tauta gali būti rami, kol kai kurie mūsų vis tebesam pamišėliai. Bus liūdnu, kai visi grįš i pilną protą, ir pradės steigti pvz. tik Home Repairs and Painting Corporations, o ne filmų ir knygų leidimo bendroves".

Keistas dalykas ši recenzija neiš Railos knyga nelaimė. Ar dėl to, kad aprašomasis įvykis pasiimato skaitytojui bereikiamu incidentu, įvykiu prieš milijoną šviesos metų, ar todėl kad jis iliustruoja mūsų gailią kūrybingumo stoką, jo buvimas rinkinyje nuodija taršos dūmams "likusią knygos dalį. Kažkaip jo fone vaizgantis Railos troškimas sveikinti kiekvieną, nors ir gležną, kūrybos daigelį išaukia skaitytojų priešiną reakciją. Žąsistų avantiūra, lygiai kaip II-jo "Paguodos" daly styranys moterių rašytojų portretai, bei Juodųjų, studentų neolituanių ir ramunėlių kengūrų šalyje plokštelės atveria prieš skaitytojo akis toli gražu ne kažin kaip patrauklų išsivijos dvasinės būties reginį. Skurdžių viksvų ir dagių ganyklos gamtovaizdį. Gink Die, nesakytumė — melaginga, prasmimanta. Tik slegianti. Juo labiau, kad kontrastu skamba knygos pradžio telpas, puikiai parašytas "Keturių vėjų" dūkavimo aprašymas. Sumaniai statistikos duomenimis atskleista tuometinė generacijų griova.

Mūsų dienų žmogus žino, kad istorija yra lengviausiai falsifikuojama dalyku, ir skaitytojui nenoromis kyla įtarimas, ar "Paguodos" dokumentinis montažas nėra tendencingas. Puikiai suvokdamas ir įtikėjęs, kad Raila nuodijai ir su nemeluotu entuziazmu stengs pasitikti kiekvieną kūrybinę prošvaitę, kad jis laikė sau pareigą atitaisyti ar patikslinti kiekvieną iškreiptą gyvenimo faktą (taip, sakysim, jis netoleruos "kad Gliūda tankstų niekus apie Paleckienę, arba atitaisyti St. Pilkos ir J. Bagdono peršėpimus), skaitytojas vis labiau gels pasitikrinti, ar nėra buvę tame laikotarpyje įvykių, varpų skambesio, kur kas reikšmingesnių ir vertesnių Railos taiklaus žodžio negu tie, kuriuos randame "Paguodos" tritomyje.

Nesunku atspėti, kad kiekvienas pasiges tai šio, tai to. Vienam pasirodys keista, kad, radęs reikalo priekelti iš numirusių "Aukso žąsis" recenziją, autorius nē puse lūpų neprastaria apie brolių Mekū kur kas kūrybingesnius bandymus. Arba, kad parodęs tiek jautrumo ramunėlei — kengūrelei ir aplamai jaunimo įnašui, Raila pasižyskti padrasinancio žodžio K. Almenui, kurio "Bėgimai" ir "Sienapiūtė" buvo nuteiktė itin smagiai — ne viena vasara — vasarąjanti lietuvi ir, gal būt yra retais jaunimui patraukliais kūrniais. (Buvo juk ir E. Cinzo "Brolio Mykolo gatvė") Nelengva prisiminti visa kas buvo bent trumpam sužavėję skaitytojus, bet Railai, kurio "Laisvė" ir "Marij" taip jautriai išsako jo pietizma gimatajai kalbai, atrodė visiškai prasydo J. Krali-

Vytautas Kasiulis

Paryžiaus bukinistai

causko semantines studijos min-dauginė trilogijoj. Pagaliau būta vertų pakratymo ant šakių veikų, kaip kad J. Girmiaus "Tauta ir tautinė ištikimybė" arba "Žmogus be Dievo", kalbantis apie absurdingą pasaulio pagavą geriau negu Time magazine, kuriuo naudojosi Raila. Buvo pastangų, prisipažinkim, nedavusių laukto rezultato, atžymėti mejoj "Paguodos" daly styranys moterių rašytojų portretai, bei Juodųjų, studentų neolituanių ir ramunėlių kengūrų šalyje plokštelės atveria prieš skaitytojo akis toli gražu ne kažin kaip patrauklų išsivijos dvasinės būties reginį. Skurdžių viksvų ir dagių ganyklos gamtovaizdį. Gink Die, nesakytumė — melaginga, prasmimanta. Tik slegianti. Juo labiau, kad kontrastu skamba knygos pradžio telpas, puikiai parašytas "Keturių vėjų" dūkavimo aprašymas. Sumaniai statistikos duomenimis atskleista tuometinė generacijų griova.

Mūsų dienų žmogus žino, kad istorija yra lengviausiai falsifikuojama dalyku, ir skaitytojui nenoromis kyla įtarimas, ar "Paguodos" dokumentinis montažas nėra tendencingas. Puikiai suvokdamas ir įtikėjęs, kad Raila nuodijai ir su nemeluotu entuziazmu stengs pasitikti kiekvieną kūrybinę prošvaitę, kad jis laikė sau pareigą atitaisyti ar patikslinti kiekvieną iškreiptą gyvenimo faktą (taip, sakysim, jis netoleruos "kad Gliūda tankstų niekus apie Paleckienę, arba atitaisyti St. Pilkos ir J. Bagdono peršėpimus), skaitytojas vis labiau gels pasitikrinti, ar nėra buvę tame laikotarpyje įvykių, varpų skambesio, kur kas reikšmingesnių ir vertesnių Railos taiklaus žodžio negu tie, kuriuos randame "Paguodos" tritomyje.

Nesunku atspėti, kad kiekvienas pasiges tai šio, tai to. Vienam pasirodys keista, kad, radęs reikalo priekelti iš numirusių "Aukso žąsis" recenziją, autorius nē puse lūpų neprastaria apie brolių Mekū kur kas kūrybingesnius bandymus. Arba, kad parodęs tiek jautrumo ramunėlei — kengūrelei ir aplamai jaunimo įnašui, Raila pasižyskti padrasinancio žodžio K. Almenui, kurio "Bėgimai" ir "Sienapiūtė" buvo nuteiktė itin smagiai — ne viena vasara — vasarąjanti lietuvi ir, gal būt yra retais jaunimui patraukliais kūrniais. (Buvo juk ir E. Cinzo "Brolio Mykolo gatvė") Nelengva prisiminti visa kas buvo bent trumpam sužavėję skaitytojus, bet Railai, kurio "Laisvė" ir "Marij" taip jautriai išsako jo pietizma gimatajai kalbai, atrodė visiškai prasydo J. Krali-

Premijos ir bombos

Garsioji prancūzų literatūros Goncourt premija 1975 metams buvo paskirta nežinomam rašytojui, pasislėpusiam po Emile Ajar slapyvardžiu, už jo romaną "La vie devant soi", kuris šiuo metu yra best-selleris — labiausiai perkama knyga.

Pagal tradiciją, dešimtis jury komisijos narių sprendimui susirinko Druant restorane, esančiame netoli Paryžiaus operos rūmų. Kadangi buvo atentatų prieš kai kuriuos jury narius, norint išvengti kokių incidentų, policija saugojo tiek patį Druant restorane, tiek ir artimas gatves. Kaip tik naktį prieš tai namas, kuriame yra Grasset leidykla, išleisusi Ajar romanus, buvo apmėtytas Molotovo bombomis, kurios padegė namą. Tačiau gaisrininkai dar spėjo išgelbėti pastatą nuo liepsnų.

Netrukus po Goncourt premijos paskelbimo tame pačiame Druant restorane posėdžiavo kitos — Renaudot premijos paskyrimo komisija ir šia premija pasikyrė Jean Joubertui už jo romaną "L'homme de sable".

Goncourt premijos laimėtojas, kada premija buvo skiriama, autorius dar buvo mįslė. Romano

Yra tačiau vienas dalykas, vienas teigimas, trečiojo "Paguodos" dalyje su kuriuo nesinori sutikti. "Išmokyti drausmingai komanduoti pulkui ar divizijai, atrodo, vis dėlto gal yra lengviau ir paprasčiau, negu parašyti vertingo turinio, brandžios literatūrinės kultūros, aiškiau ir sklandiau turinio knyga", rašo Raila, atsiliepdamas apie Raštiko atsiminimus. Pilnai sutiktu, kad pridede kad nuobodžia. Nebent būtų mirtinai surambėjęs, kiekvienas drausmintojas ir įsakinėtojas turi pasiūlyti balsa mizeriją, kai lieka vienas sau. Rašantis, tuo tarpu, kai kada pergyvena didelį džiaugsmą, kai jam "ant rankų prašos gimė žodžiai", pasak poeto. Tiesa, kritiko padėtis ne visada dėkinga. Raila ilgai tai dėsto įžangoje. Tačiau iš kai kurių užuominų sprendžiant, jis savo nuožūra pasirinkdavo apie ką rašyti, apie ką ne. Jei kur katytė buvo perbėgęs kelią, kaip, sakysim, Pulgio Andriūšo atveju, susilaikydavo. Ne visi išsivijos kritikai turi tokią laisvę. Kiti gerokai pavargsta, kol susiranda savo žodžiui teisingą išraišką. Neretai įsigydomi po to priešų. Bet dėl to neimanuoja, nesiskundžia nedėkinga kritiko dalia. Šia prasme Railos rašinys "Vienos dovanos istorija" iš karto pasirodo net neskanus. Tik antrą kartą perskaitęs, imi vertinti Railą už atvirumą. Bet ar iš tikro autorius atviras ir nuodijus, kai skundžiasi. Tur būt ne, kaip mes visi; tik perpus. Tačiau kai kurios vietos išduoda tas alpas akimiras, tai jausmingai pilnatvę, kuri ateina kiekvienam mirtingajam, atlikus sąžiningai darbą. Neretai jos išsakovos gamtos, saulėlydžio rimties, vaizdu. Ir tomis nuotrupomis skaitytojas tiki:

"...O kai išnyksta paskutinis raudonos saulės atspindys Holly-wood'o kalnų keteroj ir dangių sumirga tūkstančiai pietų šalies žvaigždžių, aš kartais šnibždu sau pačiam tyliai, tyliai, kad niekas neišgirstų;

— Tegu dar taip pabūna, kaip yra... Leiskit tik gyventi, kaip noriu, o aš jūsu nē nebandysiu pakeisti, kad jus kur perkūnas trenktų..."

Po tokių žodžių nelengva daryti Railai priekaištų, prisiminus sąlygas, kuriose "Paguodos" publicistika buvo kurti. Tik gaila ir apmaudu, kad vis dėlto eilei svarbių prošvaisčių išsivijos gyvenime neteko susilaikyti jo šmaikstaus ir brandaus komentaro.

leideja ponia Simone Gallimard, išleidusi tą romaną serijoje "Mercure de France", tik tiek pasakė, kad romano autorius yra 35 metų amžiaus ir "beveik ištisus metus gyvena ne Prancūzijoje". Vos du žurnalistai jį buvo asmeniškai matę; vienas Danijoje, antras prieš premijos paskyrimą vienoje Avenue des Champs Elysées kavinėje, Paryžiuje. Pastarame susitikime su žurnalistu Ajar kalbėjosi, uždengęs savo veidą.

Tel. FR 8-3220

DR. ANNA BALIUNAS

2858 West 63rd Street
AKIJ, AUSU, NOSIES IR
GERKLĖS LIGOS
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akusheris ir ginekologas
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
Prima ligonius pagal susitarimą
Jei neatliepia, skambinti 574-3012

DR. VL. BLAZYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6133 So. Kedzie Ave.
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telefonai: WA 5-3670
Resid. tel. WA1800 5-3048

Tel. ofiso HE 4-5549, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., antr., treč. ir šešt. tik
susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineto perėmė

DR. EDMUND E. CIARA

OPTOMETRISTAS
2700 West 51st Street
TEL. GR 8-2400
Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 10-4 ir 7-9; antrad. ir penktad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Res. FR 8-6900

DR. E. DECKYS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir
Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Resid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS

AKUSERIA IR MOTERY LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — RE 8-5883

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akij Ligos
3007 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telefonai: FR 8-2220

DR. JANINA JAKSEVICIUS

JOKIA
VAIKU LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 10-12 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-0000 Res. GA 8-7272

DR. A. JENKINS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. V. JUCAS

489-4441 — LO 1-4605
Jei neatliepia 561-1070
ODOS LIGOS — CHIRURGIA
Ofis: 1002 No. Western Avenue
6314 No. Western Avenue
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad.
ir šeštad. tik susitarus

Tel. ofiso FR 6-5444

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Pre. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 586-3166; namų 686-4856

DR. PETRAS ZLIOBA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 1-5 ir 6-8,
penktad. 1-5 šeštad. pagal susitarimą

Tuos du susitikimu sukombinavo ponia Simone Gallimard, kad įrodytu, jog Ajar yra gyvas ir realus asmuo, o ne vardas, už kurio nieko nėra. Tai buvo reikalinga dėl to, kadangi kai kurie Goncourt premijos jury komisijos nariai bijojo balsuoti už Ajar romaną, manydami, kad čia yra kažkoks pokštas. Savaitė su prantama, kad tada, kai Druant restorane buvo svarstoma Ajar premijos suteikimas, autoriaus ten nebuvo.

Romano "La vie devant soi" leideja pareiškė, kad Emile Ajar yra gimęs Nizzoje iš tėvo slavo

(Atkelta iš 3 pusl.)

Tel. ofiso ir buto OLYMPIE 2-4150

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį
šeštadienį 12 ir 4 val. popiet

Tel. REliance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUS

(Lietuvis gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. ir 6-8
val. vak. Šeštad. 12-3 val. ir
trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDINIŲ IR VAIKU LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto
iki 1 val. popiet.
Ofiso telefonai: RE 7-1166
Resid. telefonai: 329-3919

Ofiso HE 4-1818, Res. PR 8-8961

DR. J. MESKAUSKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-oje ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. ir 6-8 val. vak.
Tik susitarus

Tel. 778-6565

DR. VIDAS J. NEMICKAS

SIRDIES IR VIDAUS LIGOS
2454 W. 71 Street
Valandos pagal susitarimą

Tel. — 232-4423

DR. ROMAS PETKUS

AKIJ LIGOS — CHIRURGIA
Ofis.
111 N. WARREN AVE.
4300 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 757-5149
Tikrina akis. Pristato akinius ir
"contact lenses"

Val. pagal susitarimą. Uždaryta vak.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTU, POSLES IR
PROSTATOS CHIRURGIA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 val. popiet.
ir ketv. nuo 5-7 vakaro
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5540

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS
Adresas: 4235 W. 63rd Street
Ofiso telefonai: RE 6-4410
Residencijos telefonai: GR 6-0617
Valandos: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 1 iki 3 val. popiet.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir motery ligos
Ofis: rez. 2455 W. 59th St.
Tel. PHOSPECT 6-1238

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penktad. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. vak. Šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-5123, Namų GR 8-8196

DR. V. TUMASONIS

CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 1-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus

Tel. ofiso FR 6-5444

DR. F. C. WINSKUNAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
5107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Pre. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 586-3166; namų 686-4856

DR. PETRAS ZLIOBA

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. 1-5 ir 6-8,
penktad. 1-5 šeštad. pagal susitarimą

Perskaite "Drauga", duokite jį kitiems.

Neišdylantys skaudžių vasarų išpaudai

Ligi šiol nesužalokėme tikrai vertingo romano, kuriame atskleidę pokario Lietuvos likimą. Yra dalykų, išsėdusių į širdį. Reikėtų viską meniškai išsiaiškinti, pastatyti prieš nešališką veikėjų teisumą. Tokia epopėja rašytojui — tai ištisas maratonas, reikalaujantis ypatingo talento bei patvarumo.

Sakoma, dailesniam epinei prozai sąlygos išsiviję nebuvo ir nėra palankios. Teisingiau — išsivijęs rašytojas tereikia trumpų distancijų bėgikai, kai kurie labiau susirūpinę premijomis ir knygų krikštynimis.

Lietuvoje prieš penkerius metus pasirodžiusiam Jono Avyžiaus romane "Sodybų tuštėjimo metas" vokiečių okupacijos ir pokario kaimas randa neeilinę pavaldavimą. Veikėjų psichologija piešiama su menininko įgūdžiu. Dialoguose suskamba sodri, nepoliruota kalba. Tačiau pati laikmečio atmosfera, primygtinai išreiškianti tautos antifasistinę jauseną, yra sklandžiai kryptinga. Rašytojas daug ką nutyli arba sako ne tai, kas anuo metu Lietuvoje buvo sakoma. Tai tiesa, Avyžius jautriai rašo apie padarytas nuoskaudas tautai, kelia socialinių ir politinių grumtynių faktus, gana sąžiningai rodo abiejų pusų žiaurumus, tuo lyg norėdamas gretintis prie Hemingway romano "Kam skambina varpas" nešališkumo. Vis vien išpareigojimas tarybiniam etiketui verčia Avyžių nebyliai apėti patį didžiausią įvykių kauną, tragiškai riogsančią šiuolaikinėje Lietuvoje istorijoje, būtent — Rusijos klasikinę invaziją ir mūsų tautos išprievartavimą. Be šito kalno vaizdas lieka netikras, suplokštintas. Ilgainiui žmonės sakys: gražiai rašė, bet bijojo pasakyti visą teisybę.

Kur kas palankiau siūžetas susiklostė jaunamiesiems prozininkui Vytautui Bubniui (g. 1932 m. Čiudikšiuose, Prienų apskr.), parašiusiam monumentalų romaną "Po vasaros dangumi". Jis ingi vaizduoja Lietuvos kaimą. Tačiau gyvenamas laikas gerokai atitolęs nuo pokario baisių. Nėra deginančio sąlyčio su nuoga patirtimi. Į viską jau galima žvelgti vėliau ir su didesne laisve interpretuoti žmonių dvasioje neužgijusias žaizdas. Tam tikslui rašytojas imasi lyriškos introspekcijos — leidžia veikėjams apie daug ką atsiverti iki pat gelmių. Fone tuo tarpu verda jau kolektyvizuoto kaimo gyvenimas su visomis tarybinės santvarkos problemomis.

Negalima reikalauti iš V. Bubnio, rašančio partijos panosėse, visiškos laisvės veikėjų samprotavimuose. Ir čia laikomasi "etiketo". Vis dėlto tiesos taurės pas Bubnį yra žymiai pilnesnės, negu Avyžiaus "sodybos". Bubnys su tam tikra užuojauta (jį natūraliai jautė ir jaučia beveik kiekvienas lietuvis) rašo apie Lietuvos partizanų Mindaugą Kreivėną — paslaptingą romano veikėją, žuvusį miškuose ar dingusį plačiame Sibire ir pasirodantį jį mylinčių namiškių ir kitų veikėjų mediacijose.

Be ironijos, be trafaretinės pašaipos Bubnys aprašo tragišką ūkininko Žiobos nuosprendį. Spaudžiamas jungtis į kolūkį ("arba atnešk pareiškimą... arba mes tavę..."), Žioba dalgiumu persipiauna gerklę ir guši kraujuose paplūdes tvarte. Šiaip taip

PR. VISVYDAS

gydytojų atgriebtas, jis lieka gyventi be balso, be judesių, nuolat sėdjęs dulkėtame sode, tartum tarybinių žiaurumų paminklas.

Ypač įspūdingai sukurtas svarbiausias romano herojus Marčius Kreivėnas. Tai grynai lietuviškas ūkininkas — darbštus, savarankiškas, išdidus, mistiškai prisirišęs prie savo žemės. Kai žemė atitenka kolūkiui, Kreivėnas nuo jos atsiskiria ir protesto ženklais eina dirbti į girią. Tada namiškiams Marčius pasako: "Vaikai, žemė jūsų nemaitina, ieškokit gyvenimo kur kitur". Tai gilaus skausmo pagimdyti žodžiai. Vis vien išlieka gimtoji aplinka: nuostabus Gilių ežeras, miškas, šventas Sukilėlių ažuolas, tėvo paliktos bitės, simbolizuojančios lietuvių kovą už spaudos laisvę. Marčiaus heroiška mirtis, begesiant girioje kilusį gaisrą, dar nereiškia, kad su juo žūva ir lietuvių tradicinės vertybės, kaip teigia Jonas Lankutis savo recenzijoje: "Jis miršta, nusinešdamas į nebūtį tai, kas atgyveno, kam lemta žūti". (LM, 74.I. 26.) Anaipol! Per legendinį ežerą iš degančio kranto išsigeibėjusio briedžio pasirodymas iš tiesų simbolizuoja lietuvių dvasinių versmų išlikimą, nežūrint visų epochinių nelaimių. Marčius Kreivėnas gi buvo pravedžiojamas Briedžiu. Vadinas, jo dvasinė gyvastis — laisvo žemdirbio idėja — išlieka gyva.

Į pokario laikų dramą yra įveltas ir Kreivėno sūnus Steponas, tarnavęs sovietų armijoje, darbo tikslu klajojęs po plačią Sąjungą, vedęs ukrainietę ir dabar, neradęs savame krašte prieglobsčio, vėl pergyvenęs atsiskyrimo su tėviške valandas. Steponas savo sielvartą nuplauna degtine ir daug mąsto. Jo charakterį atspindi daugelio išviejintų lietuvių gėla. Juk lengva būti išplėšta šaka ar klajūnu ne savo noru. Su žmona ir vaiku jis norėtų įsikurti Lietuvoje, bet buto laukiančių sąrašų yra nežmoniškai ilgas. Kas lieka? Tik tolimas Čerkaas — "ten mano kelio pradžia".

Su Rusija Steponą riša ir brolio Mindaugo mislė. Panašiai į Mindaugą žmogų jis yra matęs Beriozovske, prie Obės. Šis keistas susitikimo epizodas išskyla tik iš ūkanotų prisiminimų, lyg sapnas. Atrodo, kad autorius nenorėjo pernelyg išryškinti per sekiojamo Mindaugo būvį. Partizanų išlikimą jis pavertė nereikšminga netikrybe, kitais žodžiais, nekenksminga tarybų valdžiai.

Ir kiti romano veikėjai yra persmelkti nerimo ir laukimo. Nuotaikos lyg prieš audrą. Slegia ir kaitra, ir slogūs prisiminimai, susiję su vasaromis, kai Lietuvoje brovėsi iš rytų ir vakarų beatodairiškai reformatoriai. Apie tai atvirai nešneka, bet giliai jaučiama. Prie to prisideda įvairūs veikėjų kartėliai, nepasitenkinimai, nusivylimai ir dažnos nelaimingos meilės.

Net ir pareigingas, doras kolūkio pirmininkas Trakimas "niekad nepajėgia išnarplioti susidraikusių gijų, kurių siūlai bėga į anuos laikus". Jo širdies sopulį — neišlikimo žmonos pagėmimą iš namų — dar papildo sukurto pareigūno partiečio Sma-

lukonio spaudimas statyti nelegalią pirtį.

Žymiai optimistiškai nubrėžtas jauno traktorininko Dainiaus paveikslas. Tai rytojaus žmogus, įsitvirtinęs kaimo aplinkoje, mylįs savo darbą, žinąs ūkio mašinų mechaniką, dargi linkstąs į kultūrą. Vis dėlto ir jam likimas nėra palankus — mylima Šarūnė, Kreivėno duklė, atsuka nugarą. O namuose tėvas yra apgaudinėjamas jaunos pamotės.

Bubnys nepagaili simpatijų Šarūnei, įliedamas į jos erotinį liaunumą visą kūrybinį talentą. Graži, jaučianti savo vertę, Šarūnė per kelias atostogų dienas tėviškėje neišsitempa svaionių kiaušė. Ji galvoja apie mieste likusį Aurimą, bet šis apie ją nieko nenori žinoti. Taigi, ir čia skamba nepavykusios meilės styga. Ar neprašovė rašytojas gerą progą Šarūnės žavesio moteriškumui, primenančiam Mykolo Sluckio Mėglę ("Meno uostas neramus"), sukurti atskirą romaną? Mūsų literatūra pasigenda gerų meilės istorijų. Gi "Po vasaros dangumi" epizodų su įsimylėjusia Šarūne yra per apščiui. Knygoje pakankamai prirengta ir kitų meilės bei neapykantos mazgų, kaip, pavyzdžiui, išsami Kreivėno, jo žmonos ir Antasės trikampio drama.

Pokario partizanai žmonių tebevadina naktiniais, miškiniais, giriniais. Tik pareigūnai švaistosi bandito terminu. Aplamai apie tai Bubnys rašo su dideliu taktu, nesistengdamas į žmonių lūpas įspausti to, ko jie niekad nėra sakę. Kiek galėdamas jis išvengia kryptingų sovietizmų. Bando kuo giliau išsemti žmonių samonę, sukurti menišką emocinį vaizdą.

Romano kompozicinė visuma remiasi slapvingais fragmentais, kuriuose gana laisvai pinami veikėjų likimai. Dėmesys skiriamas ne intrigai, ne chronologiskai įvykių raidai, kiek pačiai atmosferai, kuri išryškėja veikėjų apmąstymuose, svajonėse, gamtos pavaldavimuose. Visą, rodos, valdo egzistencinė būseną, apgaubianti gyvenimą, nelaidžianti išgaruoti jokiai gilesnei minčiai, jokiai praeities išpaudai. Viskas lieka ir kartais skaudžiai užgula širdį.

Iš romano visumos, kaip milio Mindaugo mislė, dingingu lyriškumu iškyla Kreivėno figūra ir tarytum neišsitempa knygoje. Norėtųsi daugiau sužinoti apie Marčiaus maištingą vienatvę, netekus žemės; apie jo meilę gamtai ir laisvei; apie jo praeitį ir santykius su šeima, arba apie tą vėlyvą, tyrą meilę našlei Antasei, kurios vyrą girininką nušovė vokiečiai.

Taip ir lieka neatskleistų idomių, paslaptingų kerčių, daug neatsakytų klausimų. Antra vertus dėl to knygos meniškumas ir yra toks įtaigus, verčiantis susimąstyti.

Pradėjęs kaimo žmonių trilogiją su "Alkana žeme", V. Bubnys dabar parašė ir trečią tomą "Nesėtų rugių žydėjimas". Antrašė savo skambesiu kažkaip primena Avyžiaus "Sodybų tuštėjimo metą". "Nesėtų rugių žydėjimas" šiuo metu jau yra spausdinamas "Pergalės" žurnale, leidžiamo Vilniuje, puslapiuose. Nejauku, kad jame senio Simano Patruškonio godose, jaučiama sovietinių literatūrinių štampų įtaka. Nors, žinoma, dar per anksti dėl to aiškinti.

RAINER MARIA RILKE

RIMTA VALANDA

Kas dabar kur nors verčia pasaulį,
be pagrindo verčia pasaulį,
verčia dėl manęs.

Kas dabar kur nors juogiasi naktį,
be pagrindo juogiasi naktį,
juogiasi iš manęs.

Kas dabar kur nors eina pasaulį,
Be pagrindo eina pasaulį,
eina iš manęs.

Kas dabar kur nors miršta pasaulį,
be pagrindo miršta pasaulį,
žiūri iš manęs.

POETAS

Nuolsta valanda, kuri supos
sparnais, lieka skausmo rakštis.
Tačiau: kam gi man mano lūpos?
Kam mano diena? Kam naktis?

Neturiu mylimosios, namų,
priglaust galvai vietos stinga.
Tik visa — kaip daros turtinga,
palietus man savo jausmu.

VIGILIJA

(Naktinis budėjimas)

Miega laukai pageltę jau,
tebūd vien širdis;
raudoną burę iškeltąjį
uoste greit sulankstys.

Žavingasai budėjime!
Naktis pilna svajos!
Lyg lelija žydėjime,
mėnulius rankoj jos.

VEIK VISKAS KVIEČIA MUS

Veik viskas kviečia mus į sutarimą,
"Atmink!" mums moja gairė kiekviena.
Diena, kai buvom svetimi, vėl ima
mums apsiereikt vėliau kaip dovana.

Kas suskaitys laimėjimus? Kame
mes nuo ankstesnių metų atsiskyrė?
Ką esame nuo pat pradžios patyrę,
jei ne radimą vieno kitame?

Jei ne mūs tikslų skaidrint tamsumas?
O name, pievos šlaite, žibury,
išsyk veik prieš akis tai atveri,
mūs apkabinęs, apkabintas mūs.

Vienos erdvės mes gaubiami:
pasaulių tai erdvė. Pro mus, jaužiu,
praskrieja paukščiai. Aš, kurs augt geldžiū,
žvelgiu laukan, ir medis štai many.

Aš guodžiuos, ir many štai parama.
Aš ieškau apsaugos, ir jau su ja.
Kūrybos grožė išsims manyje,
lyg mylimajam išsiverkdamas.

MEILĖS DAINA

Kaip sulaukyt man savo sielą, kad jina
nelinktų į tave? Ir kaip galėčiau ją
palenkt prie dailio kito, nereikšmingo?
Mielai norėčiau ją nukelti aš tenai,
kur kas nors tamsoje pradingo,
toj vietoj, dar nežinomoj ir tyloje,
kuri, kai tavo gelmės supas, jau sustingo.
Bet visa tai, kas liečia mus abu,
mus suima draugė; patraukus taip strykt
suaiddi gaida viena stygos dvi.
Ant kokio instrumento esame tatai?
Ir koks griežikas laiko rankoj mus tvirtai?
O, daina žavi.

LITERATŪROS PREMIJOS IR BOMBOS

(Atkelta iš 2 pusl.)

ir motinos žydės. Visa, ką jo šeima iškentėjo karo metu, giliai atsispindi jo psichėje, ypač rasizmo siaubas. Tai ir yra temos po pastarųjų dviejų romanų: "Gros Calin" ir "La vie devant soi".

Ajar, nutraukęs savo medicinos studijas (jau baigė ketvirtuosius metus), gyveno Ispanijoje ir Maroke. Grįžęs į Prancūziją, 1965–67 m. laikotarpyje griebsi visokių amatų: buvo vienos leidyklos knygų redaktorium, filmų montuotoju. Prieš išvykdamas į Ispaniją ir Maroką (buvo nusidanginęs kuriam laikui ir į

Braziliją) jau buvo pradėjęs rašyti "La vie devant soi", bet darbą pertraukė keliems mėnesiams, sėdęs rašyti kitą romaną "Gros Calin" — istoriją vieno Antilų salų negro, apsigyvenusio Paryžiuje drauge su pitonu.

Romane "La vie devant soi" pasakojama kūdikystė "Momo" (sutrumpintas Mohamedo vardas), prostitutės sūnaus, kuris, kaip našlaitis, auklėjamas vienoje vaikų prieglaudoje, išlaikomoje senos žydės, kuri vis prisimena vokiečių okupaciją ir koncentracijos stovyklas.

Mačiusieji Ajar ir su juo kalbėjusieji žurnalistai, vienas buvo "Le Monde", paskyrė romaną ir

RUDENS DIENA

Viešpatie, metas. Vasarą didžią davei.
Nūn saulės laikrodžius pridėk šešėliais
ir vėjus paleisk lėkt laukais laisvai.

Nuolkti paskutiniam vaisiam reik,
kad duotum dienų kitą, dar saulėtą,
kad tobulai brandžiais vadint galėtų,
ir gairių vyną saldumu įveikt.

Kas nūn namų neturi, jų nepastatys,
kas vienas liko, daug ką gaus daryti:
budėt, skaityti, ilgus laiškus prirašyti,
ir šen ir ten alėjomis prisibastys,
kai vėjas siautėdamas ims lapus blaškyti.

ORFEJUI

(Iš "Sonetų Orfėjui")

Šlovinti, štai kas! Tam skirtas jis buvo,
veržės, lyg rūdis iš kieto akmens.
O jo širdis, laikinieji spaustuvai
vyno, kurs amžiais žmones ramins.

Dulbėse balsas liks neišsėkęs,
kol pavyzdys iš dangaus jį paguos.
Visa bus vynuogės, visa bus keikės,
išnoję jausmų jo pietuos.

Ir nei pelėsių kriptoj karalių
kaltint melu, ką jis šlovins, negali,
ar nuo dievų jei šešėlis nukris.

Čia siustas, nepaisantis laiko,
urną su garbštymo vaisiais jis laiko,
net mirusiųjų praveręs duris.

Vertė A. TYRUOLIS

RAINER MARIA RILKE (1875–1926), vienas iš žymiausių pirmosios XX amžiaus pusės Vakarų pasaulio poetų, nuo kurio gimimo š. m. gruodžio 4 suėjo 100 metų. Lyrikas, rašęs ir poetinės prozos veikalų. Kalbos ir formos virtuožas, dėl to sunkiai išverčiamas į kitas kalbas. Gimęs Prahoj austrų-čekų kilmingoj šeimoj. Iki 5 metų motinos buvo auginamas mergaitė (dėl to ir įterptinis vardas Maria vietoj lauktos dukrelės). Mokslių bandė visokių — karinių, prekybinių, bet pasiliko prie literatūros, kuriai atsidėjo visą gyvenimą. Daug kellovo. Jo kūrybai turėjo įtakos rusiškas mistiškumas ("Valandų knyga"), Rodino plastinis menas ir prancūzų simbolistai. Gausią religinę tematiką panaudojo be ryšio su transcendentiniu pasauliu. Savo paskutiniuosius kūrinius "Duino elegijos" ir "Sonetai Orfėjui" bandė kurti naują pasaulėžiūrą, suminti poetą, bet iš tikrųjų Rilke labiau įtikina savo gamtos ir meilės poezija. Daugiau apie jo kūrybą, apie jam ruošią literatūros vakarą Vilniuje ir kt. žr. "Draugas", 1956, nr. 304 (Rilke naujų tyrimų šviesos). Ten ir vertimai iš "Duino elegijų". A. T.

jo autoriaus aprašymui ištisą puslapį. Kitas laikraštis "Le Pont" rašė, kad Ajar romano tema yra panaši į Celine romano "Voyage au bout de la nuit". Tiesa, kad "La vie devant soi" šiek tiek primena Celine romaną ne tik stiliaus atžvilgiu, kiek tam tikru požiūriu į gyvenimą ir literatūrą. "Le Monde" korespondentui Ajar pareiškė, kad jis nori romaną sušlandinti, grąžinti žodžiu pirmine reikšme, atskleisti tai, ką žodis reiškia.

Jean Joubert, gavęs Renaudot premiją, yra gimęs 1928 m. Montargose (120 km. į pietus nuo Paryžiaus). Jau išleido tris romanus ir yra Montpellier universiteto amerikiečių literatūros

profesorius. Kai tik buvo paskelbta, kas yra gavę abi minėtas premijas, Edern Hallier, "priešas Nr. 1" tiek Goncourt, tiek ir premijoto romano leidyklos", pranešė, kad jūry komisija, sudaryta iš rašytojų, knygyninkų ir spaustuvinkų, susirinkusi posėdžio, "Anti-Goncourt" premiją paskyrė Jack Thieuloy, kuris sėdi kalėjime, apkaltintas net keliais atentatais prieš knygų leidyklą ir prieš rašytojos Françoise Mallet-Joris, Goncourt Akademijos nario, butą.

Kai Hallier drauge su grupe draugų, besirūpinančių jaunųjų rašytojų veikalų skelbimu, pranešė, kas yra laimėjęs "Anti-

(Nukelta į 4 psl.)

Nauji leidiniai

• **Birutė Pūkelevičiūtė, RIMAS PAS KESTUTĮ.** Dviejų dalių pasakios nuotykių. Leidinys iliustruotas pačios autorės sukurtojių lėlių nuotraukomis ir Kazio Velskos piešiniais. Nuotraukos Algimanto Kežio, S.J. Išeido "Draugas" Chicagoje 1975 m. Leidinys didesnio formato, spausdintas spalvotame popieriuje, 80 psl., kaina \$2.50, gaunamas ir "Drauge". Beje, Marginių krautuvėje, Marquette Parke, Chicagoje, kur knygelė taip pat yra pardavinėjama, mažieji skaitytojai ir tėveliai gali užėti pasižiūrėti visų tų lėlių, kurių originalai gražuose spalvotuose kostiumuose yra išstatyti pasigrožėjimui.

Zvelgdami į pastarųjų kelerių metų išėjusių vaikų literatūrą, joje neabejotinai randame pirmąją Birutė Pūkelevičiūtė su viena serija simpatinių, pasakiškų knygelių, šmaikščiai suilustruotų, mažąjį skaitytoją pratinančių jau ir prie truputį kilstelės ir išgrąžintos literatūrinės frazės. Ar tokia frazė mažajam skaitytojui yra kliūtis ar tik malonus pasisukėjimas per ją, reikėtų dar pačioje vaikishkoje tikrovėje patirti. Tačiau aplamai knygutė teikia be galo malonų estetinį išpūdį ir tikrai ji ne viena šviesiai pradžiugins. Kai šiuo metu tėveliams reikia pagalvoti apie kalėdines dovanas mažiesiems, tai tegu nesiskundžia, jog pulkį lietuviškų knygelių mums trūksta. "Rimas pas Kestutį" išėjo kaip tik pačiu laiku.

Tai mažojo Rimuko istorija, kaip jis Barzduko pagalba nusikrėdo iš Amerikos į Trakų pilią, pavišėjo pas kunigaikštį Kestutį ir susipažino bei susidraugavo su tokiu pat nedideliu vyru, Kestučio sūneliu Vytautu, geriau pasakius, dar Vytautuku. Pasakiška istorijėlė tinka pasiskaitymui, bet galima ją suvaidinti ir scenoje. Tada jau atsiranda ir veikėjai: Rimas, Kestutis, Vytautas, Birutė, Barzdukas ir Mėnuolis. Skaitytojui ir žiūrovui kontaktas su jais bus visada šiltai bičiuliškas.

• **PUZINAS** by Frederic Whitaker, Introduction by A. Puzinas. New York-Austra Publications. Produced by Kodansha International - USA, Ltd., 44 Montgomery Street, San Francisco, California 94104. Library of Congress Catalogue Card Number 74-79812. Printed in Japan 1975.

Tai ryškaus mūsų tapytojo Povilo Puzino (1907-1967) monografija, išleista anglų kalba, našlės žmonios Austrės rūpesčiu, kur jos pačios trumpu įvadu pateikiami mirusio dailininko biografiniai duomenys. Kūrybos kelio kryptį ir dailininko individualius tapybos bruožus tiksliai ryškina Frederic Whitaker, N.A. savo tekstui uždėdamas antraštę PAINTER OF THE BROAD STROKE.

O toliau didelio formato, puošnus leidinys pateikia mums dvidešimt aštuonių rinktinų Povilo Puzino paveikslų puslapių, spalvotas reprodukcijas. Techniškai jos padarytos gerai, tikras malonumas stebėti mūsų tremčiai taip artimas, skaudžiai išgyven-

tas ir kūrybiškai spalvomis įkūnytas temas. Povilas Puzinas mūsų buvo tįsto, kiek pritemdyto, bet ir kontrastiškai auksu bei sidabru spindinčio, kone apčiuopiamo potėpio dailininkas. Ši Puzino monografija yra tikrai vertinga dovana ne tik sau, bet ir kiekvienam šviesniam bičiuliui.

Taigi jau vien pastaraisiais metais trys garbingos našlės parūpino meno pasauliui tris vertingas savo mirusių vyrų dailininkų monografijas. Čia turima galvoje Augienė, Galdikienė ir dabar štai Puzinienė. Ir tai padaryta, parafrazuojant Sventraštį, našlės skatiku. Šia proga noroms nenoroms prisimena ir M.K. Čiurlionio monografijos anglų kalba reikalas. Ji Čiurlionisto Ramnito jau parašyta. Tik jai leisti Komitetas susirūpinęs, kad nėra pakankamai pinigų darbui užbaigti. Jeigu pinigų tikrai nebus, tai mūsų čionykščių institucijų vadovai, piniginių fondų tvarkytojai ir aplamai pasiturintieji turėtų gerokai rausti prieš minėtas tris garbingas našles.

Povilo Puzino monografija galima įsigyti ir "Drauge". Kaina 25.00 dol.

• **ATEITIS, 1975 m. lapkričio mėn. Nr. 9.** Ateitininkų Federacijos leidžiamas katalikiškos lietuviškos orientacijos mėnesinis žurnalas. Vyr. redaktorius — kun. dr. Kestutis Trimakas, 850 Des Plaines Ave., Apt. 409, Forest Park, IL 60130. Redaktorė — Aldona Zailskaitė, 1836 49th Court, Cicero, IL 60650. Redaktoriams talkina gausus jaunų žmonių redakcinis kolektyvas. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje — 7 dol., garbės prenumerata — 15 dol., susipažinimui — 5 dol., kitur — 5 dol.

Naujame numeryje dar dominuoja jubiliejinės stovyklos raštinė ir iliustracinė medžiaga, keliamas klausimas: ar mums rūpi, kas vyksta okupuotoje Lietuvoje? pirmininkas Kestutis Šeštokas atlieka išpažintį; rašoma apie suaktyvininkus: Adomą Mickevičių, Vincą Kudirką ir Vytautą Endziulaitį; stebėjama prie M. K. Čiurlionio muzikos, gyvi pokalbiniai laišukai iš Australijos. Jaunimo kongresas ir kitokia jaunimo veikla.

• **Lietuvių fotografų išėjimo PARODA 74.** Redagavo Algimantas Kežys, S.J. Išeido Lietuvių foto archyvas 1975 m. Knygos mecenatai: dr. Pranas Sutkus,

Hamiltono mergaičių choras "Aidas" su dirigentu ir vadovu solistu Vaclovu Verikaitiu Chicagoje, Marijos aukštesniosios mokyklos scenoje, š. m. lapkričio mėn. 29 d.

Hamiltono mergaičių choro koncertas

VLADAS JAKUBENAS

Dėl nelauktų kliūčių š. m. lapkričio 29 d. tegalėjau pakliūti tik į antrąją Kanados Hamiltono mergaičių choro "Aidas" koncerto dalį Chicagoje. Choras daro itin malonaus išpūdžio: susideda iš gražaus jaunimo, balsingas, susigiedojęs, išlyginto ir intonuoto skambesio; tai yra neabejotinai jų vadovo, žinomo boso-baritono solisto Vaclovo Verikaitio nuopelnas. Jis ir pats pasirodė kaip solistas atskirai, fortepijonui padidint, ir kai kur drauge su choru. Verikaitis diriguoja itin ekonomiškai, kartais vos pastebimais mostais, bet mergaitės puikiai jį supranta, tiksliai reaguodamos tiek dinamiškai, tiek ritmiškai.

Kaip dainininkas Vaclovas Verikaitis parodė malonaus tembro, gero "bel canto" boso-baritona su jam įprasta aukšto muzikalumo interpretacija. Jis savo balsą valdo gerai, nebent aukštose gaidose pasitaikė viena kita nevisai "pastatyta" gaida. Pir-

moje dalyje jis dainavo liaudies dainas, antroje: Valentino ariją iš C. Gounod "Fausto" ir viena populiariojo P. Tosti daina "I-deals". Gaila, kad neteko išgirsti programoje pažymėtosios "Smeilimo arijos" iš G. Rossini "Sevilijos kirpėjo". Užtat girdėjom "bisui" Udrio ariją iš Klovos "Pilėnų" ir kt.

Choro repertuaras žymia-dalimi susidėjo iš dabar Lietuvoje parašytų lengvesnio, dalinai "saviveiklos", dalinai "estradišio" pobūdžio numerių. Šios rūšies literatūros, visai nedidelio kiekio "mūsų" pusėje, yra gausiai prigaminata Vilniuje. Būdamas iš esmės nepolitinis ir gan skoningai sukurta, ji natūraliu keliu pakliūva į mūsų chorų ir solistų repertuarą. Kalbant apie šį koncertą, ar ne per daug buvo antroje jo dalyje lengvu, linksmu, į maršo ar šokio ritmą pa-

našiu dainų? Labai norėtusi iš taip disciplinuoto choro išgirsti kokį svajingą, sudėtingesnės ir rafinuotesnės harmonijos veikaluką, kuris būtų įnešęs kontrastą ir per daug neapsunkintu muzikaliųjų choristų.

Chorui ir solistui akompanavo Jonas Govėdas: tikslus ritmiškai su gera, švaria technika nevisai lengvuose akompanimentuose. Visuma vis dėlto buvo kiek per garsi, kai kur "kapoto" skambesio; atrodo, truko protarpiais reikalingų tikro "pianissimo" momentų. Tą patį pasiekiant, suprantama, tyliau skambinant, kas ne visur lengvai įvykdoma. Bet čia reikėtų ir kiek taupesnis pedalo vartojimas, kai kur naudojant išsūsinio, per visą taktą pedalizavimo, kai kur net pasilikant visai be pedalo. "Kairysis" — "una corda" pedalas akompaniatoriui irgi visai prideda dažniau pavartoti. Šią "reviziją" pravedus, Jonas Govėdas bus tikrai puikus akompaniatorius.

mūsų fotografų knygine paroda.

• **GAUDEAMUS, 1975 m. Nr. 2.** Gaudeamus yra Studentų ateitininkų sąjungos žurnalas, kuris išeina, kai redakcija turi surinkusi pakankamai medžiagos. Redaguoja Algis Norvilas ir Rasa Razgaitienė. Bendradarbiai: Petras Sandanavičius, Onilė Vaitkutė, Laužymas Algis Norvilas, Vytautas Prahaišis ir Rasos Razgaitienės. Redakcijos adresas: 19 Chestnut St., Brooklyn, New York 11208. Iliustracijos Petro Sandanavičiaus. Fotografijos ir viršelis Algio Norvilos.

Šiame numeryje: Kandidatams skirtos mintys (Linas Sidrys). Gyvenimas ir aš (Linas Vaitkus). Tikro inteligento — šviesuolio tipas (Živilė Kliorytė); Studentės malda (Onilė Vaitkutė); Dėdvyriai (Onilė Vaitkutė); Quo vadis, ateitininke? (Vida Sidrytė).

• **LIETUVIŲ DIENOS, 1975 m. spalio mėn. Nr. 8.** Leidžia A. Skirius. Redaguoja Redakcinė kolegija. Metinė žurnalo prenumerata — 10 dol. Redakcijos ir administracijos adresas: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, Calif. 90029.

Šį kartą Jonas Mulokas rašo apie architektūros meną ir lietuvių, duodama nlekur nespauzdinta J. Tininio apybraiža ir Mildos Mildažytės poezijos puslapis. I Sovietų Sąjungos ūkinis "laimėjimas" žvelgia Vladas Juodeika. Spalvingų pabrėžimų pažeria Pr. V. Anglų kalba spausdinamuosius puslapius liečiami Encyclopaedia Britannica klystklėliai ir teikiama Austrės Marijos Jurašienės informacija apie kultūrinį gyvenimą okupuotoj Lietuvoje.

• **Juozas Prunskis, LITHUANIA.** Published by Lithuanian American Co. Council. Chicago, Ill. 1976.

Anglų kalba, 32 psl., labai parankaus formato brošiūra. Tai miniatiūrinė enciklopedija, lie-

PREMIJOS IR BOMBOS

(Atikelta iš 3 pusl.)

Goncourt" premija, kitą rytą Molotovo bomba buvo išsprogdinta prieš knygų leidyklą Seuil, kuri yra išleidusi Jack Thieuloy romaną. Taigi, premijos, romanai ir bombos.

Bet tuo visa tragikomedija nepasibaigė. Emile Ajar, per savo advokatą Gisele Halimi pareiškė, kad jis atsisako priimti jam skirtąją premiją. O savo romano leidėjai yra pasakę: "Jei pasakysite žurnalistams mano adresą, jus užmušiu..." Tuo tarpu jis gyvena Danijoje.

Tačiau nėra tos paslapties, ku-

ri-neiškiltų į viešumą. Praslinkus vos savaitei po Goncourt premijos paskyrimo paslaptį paskaitė Emile Ajar, žurnalistas susnėpė, kad tasai Ajar iš tikrųjų yra Paul Pavlovič, 34 metų amžiaus, vedęs, gyvena su žmona ir dukra Pietų Prancijoje, Cahors (Lot provincijoje). Ajar-Pavlovič, paskelbęs, kad atsisako Goncourt premijos (bet ne romano autoriaus teisių ir atitinkamo honoraro už parduodamą romaną), tuoj pat su šeima paliko savo gyvenvietę, ir nežinoma, kur jis dabar yra. Gal vėl išvyko į Daniją, kur turi namus ir kur praleidžia didelę metų dalį.

J. Sav.

"Dialogas su lietuviais"

Atvykstantiems iš Lietuvos paviešėti pirmiausia galima pasiūlyti paskaityti žurnalisto ir kritiko Bronio Rallos veikalą "Dialogas su lietuviais" (560 psl.), kur plačiai aptariami išėjimo ir tautos bendravimo ir laisvės kovos būdų klausimai. Knyga išgity ar užsisakyti dabar galima "DRAUGE". Kaina \$5.00. Ilinojaus gyventojai prideda 5% mokesčių.

A. TVERAS
LAIKODŽIAI IR BRANGENYBES
Pardavinimas ir taisymas
2646 W. 60th Street Tel. EE 7-1941

KALĖDŲ EKSKURSIJA LIETUVON
Kellonė: 6 naktys Vilniuje, 1 dienos išvyka Kaune,
3 naktys Vienoje (kur Naujus Metus sutiksime)
4 naktys Munchene
nuo gruodžio 22 d. iki sausio 5 d.
Tiktai — \$969.00

Ekskursija išvyksta su Lufthansa Kompanija
iš Bostono ir New Yorko.
Norintieji gauti daugiau informacijų prašom kreiptis į:
ALGIRDA MITKU
8 White Oak Road, Newton, Mass. 02168
Tel. (617) 969-1190
arba
GALAXY TOUR & TRAVELS
141 Linden Street, Wellesley, Mass. 02181
Tel. (617) 237-5502

Prašome pasinaudoti šia puikia proga aplankyti Lietuvą per šventes.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
VALANDOS: SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta
ANTRAD. ir PENKTAD. — 9 v. ryto iki 5 v. vak.
FIRMAD. ir ŠEŠTIRTAD. — 9 v. r. iki 5 v. v.
7 1/2% Mokamas už 6 m. Mokamas už 1 m. Mokamas už
certifikatus. Minimum \$1,000 Minimum \$1,000 investavimo
PINIGAI ĮNEŠTI IŠ 15 D. PIRMO NUOSTATOS NUO 1 D.
Didelė dalis mokama kas 3 mėnesiai.

Povilo Puzino "Zvejys" monografijos aplankas

Kultūrinė kronika

Poetas Tomas Venclova prašo leidimo išvykti iš Lietuvos

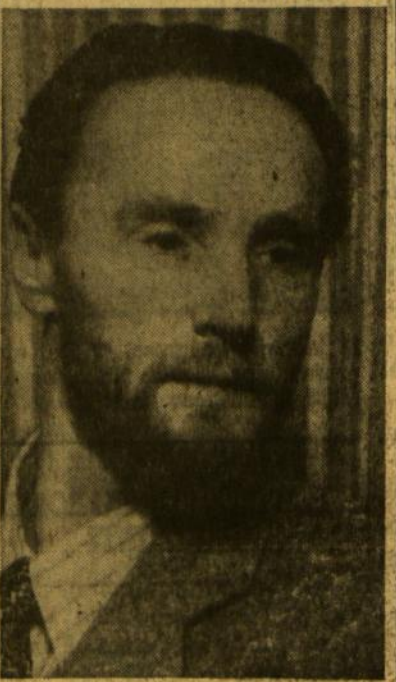
Žinomo sovietinio kolaboranto Antano Venclovos sūnus Tomas Venclova šiuo metu yra vienas iš talentingiausių jaunosios kartos poetų okupuotoje Lietuvoje. Tačiau tiek gyvenime, tiek kūryboje kvailinginiu tėvo keliu jaunasis poetas nenuėjo. Todėl yra patekęs partijos nemalonėn, nepriimtas visai į Rašytojų sąjungą, prisitaikėliu ignoruojamas. To nepakeldamas, jisai įteikė Lietuvos komunistų partijos centro komitetui pareiškimą, prašydamas jam leisti išemigruoti užsienin. Visas jo pareiškimas yra paskelbtas tik ką Vakarus pasiekusiame "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronikos" devynioliktoje numerioje. Pareiškimas bus netrukus atspausdintas mūsų laikraščio dieninėje laidoje, kur duodami puslapis po puslapio visi Kronikos tekstai. Čia tik pabrėšime pora ištraukinių sakinių iš poeto Tomo Venclovos pareiškimo (dažnuo 1975.V.II) partijos centro komitetui:

"Komunistinė ideologija man tolika ir, mano manymu, didelė dalimi klaidinga. Jos absoliutus viešpatavimas atnešė mūsų šaliai daug nelaimių. Informacijai barjerai ir represijos, taikomos kitaip manantiems, stumia visuomenę į stagnaciją, o šalį į atsilikimą. (...) Mūsų šalyje man užkirsta platus ir viešos literatūrinės, mokslinės, kultūrinės veiklos galimybės. (...) Deja, nemoku rašyti 'į stalčių'. Ieškau kontaktų su auditorija ir išeisčiau, bet kokiomis aplinkybėmis. Kitokio darbo, išskyrus literatūrinį ir kultūrinį, nesugebėčiau ir nenorėčiau dirbti. Tačiau kultūrinio darbo galimybės man kasmet siaurėja, ir pati mano egzistencija šioje šalyje darosi beprasmiš ir abejotina. (...) Prašau

leisti man, remiantis Visuotinė žmogaus teisių deklaracija ir vėliavineis įstatymais, išvykti su šeima gyventi į užsienį. Mano draugo Jono Jurašo ir kitų draugų pavyzdys rodo, kad tai nėra neįmanoma".

JONO RIMSOS TAPYBOS PARODA BOLIVIJOJ

Bolivija Jono Rimšos vis dar negali pamiršti ir, tur būt, niekada nepamirš. Štai ir dabar, lapkričio 11 d., sostinėje La Paze, reprezentacinėje Museo Nacional de Arte patalpose buvo atidaryta Jono Rimšos tapybos darbų paroda. Išstatyta 60 darbų. Visi jie yra iš 1940-1950 metų dekadės, parodai sutelkti iš privačių rankų ir galerijų pačioje Bolivijoje. Parodos proga išleistas puikus leidinys — katalogas,

Dail. Jonas Rimša

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Rimti ir svarbūs dalykai sprendžiami be jokio tikslo

Gerai žinomas pavyzdys, kad negalima spėti apie filmo gerumą, vien jo pradžia pamatius, yra spalvotasis "The devil is a woman".

Pachioje pradžioje jis net užimponuoja žiūrovą — atrodo patrauklus, skamba taip rimtai ir svariai, kad ištraukia tvis į pinksles.

Turinys atsiveria Romoje, vienoje lauko kavinėje, kurioje jauną rašytoją Rodolfo užkalbina ir net pasamdo senstėjęs lenkų kunigas — prel. Badošky parašyti jo memuarus. Kunigas gyvena dideliame katalikiškame bendrabuty, vienuolių seserų užlaikomame, Romoje. Daugiausia jame gyvena turistų ir pravažiujančių svečių, bet čia yra ir saujelė nuolatinių gyventojų. Su savimi jie nešioja apsimusiusias sąžines iš savo tamso praeities. O tos didžiosios paslaptys yra: jaunas princas, italų aristokratų šeimos, besididžiuojančios net vienu buvusiu popiežiumi jų giminėje, narys myli savo seserį ne visai broliška meile; pagyvenęs kubiens vyskupas, susimaišęs kolaboravime su Castro; jauna moteris Emily, kalta dėl savo vyro mirties, ir taip toliau vis pinasi nelaboji virtinė.

Bendrabutį geležine tvarka valdo griežtoji vienuolė sesuo Geraldine (Glenda Jackson), kuri miega ant grindų ir kitaip save nelepina.

Atrodo, kad režisierius Damiano Damiani norėjo pasakyti, jog jaunas rašytojas maištauja prieš sesers Geraldinės režimą. Jis mato nuolatinius gyventojus, kaip kalinius, ne tik geležinių bendrabučių taisyklių suvaržytus, bet ypač vienuolės dominuojančius.

Nederėtų atskleisti filmo pabaigos, kuri nesuprantama nei žiūrovui. Ypač žinant puikiosios aktorės Glendos Jackson vaidybinių pajėgumų, stebėtina, kaip ji paklūvo į tokį filmą be tikslo. Nepadeda nei didžiosios, mūšios problemos, nei reikšmingos, stiprios kalbos, nei pagaliau beveik beabėgiškas rimumas — filmas praėina

nieklo nepasakęs. Atrodo, kad ir pats režisierius nežino, ko jis norėjo.

Ir taip iš sujaukto filmo neišskyla joks stipresnis charakteris — vien tik atskiros figūros šachmatų lentelėje. Stumdo juos režisierius, leidžia jiems gražiai kalbėti, bet — jokio tarpusavio ryšio nėra.

Dėl įvairių plikimų, kai kurių erotinių scenų visai nepatartina jaunėms, kaip 18 m. O dėl filmo lėkštumo, nieko nepasakant, jo nematysite tik sutapys laiką.

Prof. Juozo Brazačio vienerių metų mirties sukakties minėjimas, surengtas Lietuvių Fronto Bičiulių Chicagoje. Jauimo centre, lapkričio 30 d. Viršutinėje nuotraukoje — minėjimo publika. Pirmoje eilėje iš kairės į dešinę: dr. Kazys Ambrozaitis, inž. Antanas Rudis, dr. Juozas Meškauskas, dr. Adolfas Damašius, vysk. Vincentas Brizgys, Lietuvos gen. konsulė Juzė Daužvardienė, dr. Antanas Razma, kun. Juozas Vaišnys, S.J., dr. Juozas Girmis ir kt. Apatinėje nuotraukoje instrumentinis trio minėjimo atlieka Chopino ir Schuberto kūrinius. Iš kairės į dešinę: Povilas Matiušas, Manigirdas Motekaitis ir William Cernota.

išpuoštas spalvotomis Jono Rimšos darbų nuotraukomis. Jame randame žymiųjų bolivičių meno kritikų atsiliepimus apie Jono Rimšos kūrybą. Rašo J. Alvestegui, J. Bedregal ir G. Garron. Suminėtos ir 21 dailininko pavardės, kurie kadaise buvo čia, Bolivijoje, Jono Rimšos mokiniai. Taipgi paminėta, kad Jonas Rimša yra lietuvis.

Jonas Rimša šiuo metu gyvena Kalifornijoje, Santa Monicoj, netoli Los Angeles. Bolivičių jis yra lafkomas kone tautiniu jų dailininku. Mat, ilgus metus begyvendamas Bolivijoje, bemokydamas jaunąją jų menininkų kartą ir betapdamas šio krašto gamtovaizdžius, džiungles ir žmones (daugiausia indėnus) jis tapo bolivičiams labai savu.

DEŠIMTMETIS BE KIPRO BIELINIO

Gruodžio 7 d. sueina 10 m. kai netekome Kipro Bielinio, kuris mirė 1965 m., turėdamas 82 m. amžiaus. Buvo atkaklus kovotojas prieš caristinę okupaciją. Zandarų persekiojamas, slapstėsi Latvijoje, veikė su darbininkija, buvo rusų areštuotas. Steigiamoji ir kitų seimų narys. Sovietų ir vokiečių okupacijos metu dirbo pogrindy, Vliko narys, redagavo Socialdemokratą, o JAV-e — darbo Keleivio redakcijoje. Parašė atsiminimų knygas: Dienojant, Penktieji metai, o taip pat veikalą: "Teroro ir vergijos imperija Sovietų Rusija".

K. Bielinis taip nekenė dik-tatūrinės prievartos, kad net savo testamentu paliko premiją už geriausią veikalą, atskleidžiantį komunistų teroro baisumą. Ta premija įteikiama šiandien Ele-nai Juciūtei Jaunimo centre, Chi-cagoje.

VAKARAS SU KOMPOZITORIUM VLAĐU JAKUBENU NEW YORKE

Vaižganto kultūros klubas š. m. gruodžio 13 d. (ateinantį šeštadienį) 7 val. 30 min. vak. Kultūros židinio didžiojoje salėje (361 Highland Blvd., Brooklyn) rengia Chicagoje gyvenančio, žinomo mūsų kompozitoriaus prof. Vlado Jakubėno kūrybos vakarą. Tai bus puiki proga New Yorque ir apylinkės lietuviams susitikti su kompozitorium ir pasigrožėti jo kūrybos brandžiais vaisiais. Programoje: kompozitorius Vladas Jakubėnas kalbės apie lietuviškosios muzikos raidą; kompozitorius — dirigentas Jeronimas Kačinskas apžvelgs Vlado Jakubėno kūrybą; kompozitoriaus Vlado Jakubėno kūrinius atliks: Aldona Kepalaitė (fortepijono kūrinių), Elena Kuprevičiūtė (smulko kūrinių), Irena Stankūnaitė (dainos), Judy Shiffers (čelo kūrinių). Solistam akompanuos pats autorius — kompozitorius prof. Vladas Jakubėnas.

KUN. V. BAGDANAVICIAUS PASKAITA

Winnebago indėnų gentis, gyvenanti apie šandieninį Green Bay miestą Wisconsin, yra suorganizavusi savo religinę tautosaką i keletą epų. Kun. V. Bagdanavičius, MIC, savo paskaitoje pateiks Chicago lietuvių mastan-

čiai visuomenei du Winnebago indėnų epus ir pažvelgs į juos kaip į krikščioniškų vertybių pranešėjus. Paskaitą ruošia LKM Akademijos Chicago židinio valdyba gruodžio 7 d., sekmadienį, lygiai 1 val. popiet. Jaunimo centre. Visuomenė kviečiama dalyvauti.

ZIGMO UMBRAŽŪNO KELIONIŲ ĮSPŪDŽIAI KULTŪRINĖJE VAKARONĖJE

Jaunimo centro kavinės kultūrinių vakaronių lankytojai puikiai prisimena Zigmo Umbražūno ten papasakotus ir ekrane parodytus jo kelionių įspūdžius po Artimuosius Rytus. Dabar vėl čekagiečiams bus proga su Zigmū Umbražūnu pakeliauti: ateinantį penktadienį (Gruodžio 12 d.) 7 val. 30 min. vak. Jaunimo centro kavinėje jis pasidalins įspūdžiais iš kelionių po Pietų Ameriką. Pasakojimas bus iliustruojamas jo paties darytomis spalvotomis skaidrėmis.

Kada jau esame beveik išvakarėse mūsų jaunimo kongreso, netrukus prasidedančio taipgi

Pietų Amerikoje, ši kultūrinė vakaronė ne vienam kongreso progai ten vykstančiam bus labai gera išankstinė informacija ir įvadas kelionėn.

LITUANISTIKOS INSTITUTAS INFORMUOJA

Lituanistikos instituto kalbos skyriaus vedėjų sekantiems trejiems metams išrinktas dr. Antanas Klimas, Rochester, N.Y., universiteto profesorius ir departamento vedėjas. Kalbininkas Leonardas Dabriūnas buvo Kalbos sk. vedėju nuo 1972 metų, o prieš tai prof. dr. Antanas Salys. Skyrius turi 14 narių. Rinkimai atlikti korespondenciniu būdu.

Lituanistikos institutas išleido vysk. M. Valančiaus biografiją. Prezidiumo išdininio dr. T. Remeikio rūpesčiu, finansuojant dr. Mykolui Morkūniui, atspausdinta nauja istoriko prof. kun. Antano Alekno parašytosios vysk. M. Valančiaus biografijos. Įvadą parašė istorikas Vincas Trumpa. Kitur nespausdintais dokumentais papildė teisin. Jonas Dainauskas. Ši knyga, kaip ir ankstesnieji Lituanistikos instituto leidiniai sukrauti 2422 W. Marquette Rd., Chicago, Ill. 60629, Lietuvių Fondo raštinėje, ir "Drauge".

ČIURLIONIŠKOJI IVAIRENYBĖ KAUNE

Vienas kolega žurnalistas, ais-tringas visokių keistybų kolekcionierius, andai parodė ranka rašytą skelbimėlį, kurį jis nulupo nuo stulpo Kaune, Rytušės aikštėje, prie autobusų stotelės. Tame skelbimelyje mėlynu ant baltos parašyta: "Parduodu Drezdeno Čiurlionių, kas padarys bulgariškus kailinius".

Kadangi iš pradžių ne visai susigaudžiau, apie ką čia kalbama, bičiulis paaiškino. "Drezdeno Čiurlionis" yra Vokietijos Demokratinėje Respublikoje išleista G. Vaitkūno knyga - albumas "Čiurlionis". O "padaryti bulgariškus kailinius" reiškia sudaryti galimybę ši daiktą nusipirkti. Ir pridūrė, kad Kaune (o gal ir Vilniuje) už vokiškąjį "Čiurlionį" gali gauti bet kokį deficitą, prieiti pas geriausią gydytoją, įsigyti taloną užsieniniams baldams ir t.t.

Rimtai pagalvojus, beliktų tik džiaugtis, kad žmonės taip trokšta meno, kad dideli menininkai turi galios ne tik dvasinėse, bet ir materialinėse sferose. Antra vertus, Kaune jau yra M. K. Čiurlionio galerija, ten kabo originalai, kurių nepakeis jokios reprodukcijos, jokie albumai. Kas kita — bulgariški kailiniai...

("Literatūra ir menas" 1975m. lapkr. 7 d.)

1976 PAVASARIO EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ

— iš —
Bostono, Montrealio ir New Yorque

išvyksta:

BALANDŽIO 15 — grįžta BALANDŽIO 23 — \$645.00
GEGUŽES 20 — grįžta GEGUŽES 28 — \$725.00

Prie šių grupių galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokesčiu.

GRUPĖSE DALYVIŲ SKAIČIUS RIBOTAS—NESIVELUOKIT!

Vasaros ekskursijos Į LIETUVĄ prasideda GEGUŽES 26. Registracijos priimame dabar.

Kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway, P.O. Box 116

So. Boston, Mass. 02127

Tel. (617) 268-8764

Savininkė: ALDONA ADOMONIENE

* Air Fares Subject to Changes and government approval.

PHILOMENA SAKO:

Nėra kitos Taupymo Bendrovės, turinčios Valstijos ar Federalinį Charterį, kuri mokėtų didesnius procentus, negu Chicago Taupymo ir Skolinimo Bendrovė. Nėra nei taupymo bendrovių, kurios būtų saugesnės ar duotų geresnį patarnavimą.

ISIGYKITE PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMUI PRIEMONĘ

Mes stengiamės duoti lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

VOLARE visiškai naujas mažas PLYMOUTH

Ekonomiškas — iki 25 mylių galionu

Sutaupysit iki \$2,300.00 pirkdami 1975 metų Chrysler ar Plymouth.

Turime jaunuosius mašinas: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų. Iyalių kainų. Pradedant nuo \$50.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai patalsys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motora.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI7-1515

Seniausias automobilių pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 50 metų.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutaupyste pirkdami šia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą, vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street

Tel. PProspect 6-8998

Chicago, Illinois, 60629

Certificate account	Minimum balance	Annual yield	Effective yield
One Year Certificate	\$1,000	6½%	* 6.81%
30 Month Certificate	\$1,000	6¾%	* 7.08%
4 Year Certificate	\$1,000	7½%	* 7.90%
6 Year Certificate	\$1,000	7¾%	* 8.17%

* These rates assume interest if left on deposit for one year. By Federal regulation "a substantial interest penalty is required for early withdrawal of certificate accounts".

CHICAGO ****

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

SPYGLIAI IR ROVELIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

MOTERŲ METAI

Ši mėnesį baigiasi moterų metai. Net gaila, nes Moterų metais buvo kiek linksniau gyventi, negu šiaip paprastais vyrų metais. Moteris garsėjo Indijoje, kur Indira pliekė per galvėles tiems, kurie nelabai sutiko su jos sumanymais, Argentinoje garsėjo šokėja prezidentienė Peronienė, kuri valdė, sirgo, atsisitatinėjo, savo patarėjus prilaikė ir atleisdinėjo ir iš viso šokinėjo, kaip jau buvo Ispanijoje įpratusi. Šiaip ar taip, moterų metais moterys valdžioje buvo labai madoje ir labai tragiška, kad lietuvių visuomenėje moterys per daug neiškilo. Pvz. vadinama reorganizuota bendruomenė trenkė totalinį smūgį, pasiskirdama savo vadove Birute Kemežaitė. Ši kovojo su jos garbintojais ir puolėjais, su jai prietariais ir neprietariais, su jos metų slėpėjais ir skelbėjais ir pagaliau trenkė viską ir pasitraukė, nebesulaukusi nė Moters metų pabaigos, po to išspausdindama "Naujienose" straipsnį "J. Jašinskas Liucipieriaus apsiėmimo ekstazėje". Be abejo, tokie tragiški įvykiai nėra labai malonūs mūsų visuomeninėje veikloje, kuri moterį gerbia. Toks bendruomeninių vaikų palikimas nėra jau labai išskirtinis, nes kaip skelbia "U. S. News and World Report" žurnalas Moterų metais moterų daugiau pabėgo iš šeimų negu vyrų. Šiais moterų metais Amerikoje skyrybų buvo apie milijoną. Iš šimto šeimų išsiskyrė 48. Taigi, moterų metai buvo efektingi.

Buvo tokių, kuriems tokie moterų metai nepatiko. Du meksikoniškai Victorino ir Morales susitarė, kad jie savo žmonas pamuš, pademonstruodami, kad jiems šie Moterų metai nereikšmingi. Jie

Žmonos liepiamoji nuosaka vyrai

Kelk. Nepavėluok ir darbą. Apšvišk gelėtus marškinius. Išgerk arbatos. Nevaišyk per kilimą. Užrakink duris. Palaikyk rankinuką. Nesitaikyk.

Pietauk restorane. Irm pirmąjį. Alaus negerk. Pasivaikščiok. Nusipirk žurnalą. Su niekuo nesiginėyk. Iš darbo sugrįžk anksčiau. Algūni neskambink. Sužinok apie Gabrėnus. Na, eik. Palauk! Pasitaisyk kaklaraištį. Nusipirk kopūstą. Būk žvalus.

Uždaryk duris. Nesirem ranka į sieną. Padėk kopūstą. Nešėl! Pakabink švarką spintoje. Atsivėp. Ateik į virtuvę. Palaikyk samtį. Prispausk pirštu dangį. Valgyk. Nepalik morkų. Dar valgyk. Gerai sukratyk.

Ijunk televiziją. Prigulk pailseti. Paduok lėktele. Nelisk su cigarete. Iešk į koridorių. Su kaimyne nesisveikink. Vaizduok kad nepažįsti.

Ateik. Nuleisk pečius, jauskis laisvai. Atsisek viršutinę sagą. Praverk lange. Ijunk lygintuvą. Paduok raudonus marškinius. Sugauk musę.

Išjunk televiziją. Eik miegoti. Persirenk. Nusiplauk kojas. Sušildyk vietą. Pasislink. Nekvėpuok į ausį. Pamyluok. Na, miegok.

A. T.

Chilpancingo mieste susitarė, kad kas neįvykdys to pažado, turės visą amžių girti Moters metus ir išpeikti save kaip niekam tikusį vyrą. Bet policija juos nuo šių efektyvių moterų metų išklmų sulaukė.

JAV prezidento žmona šiais Moterų metais padarė labai reikšmingų pareiškimų, per televiziją duodama savo dukrelei teisę į meilę, o pati pasisakė, kad ji, kai tik yra proga, skuba į vyro miegamąjį. Žinoma, šis antrasis jos teigimas kiek susilpnina Moterų

Tikrai vyriškas darbas

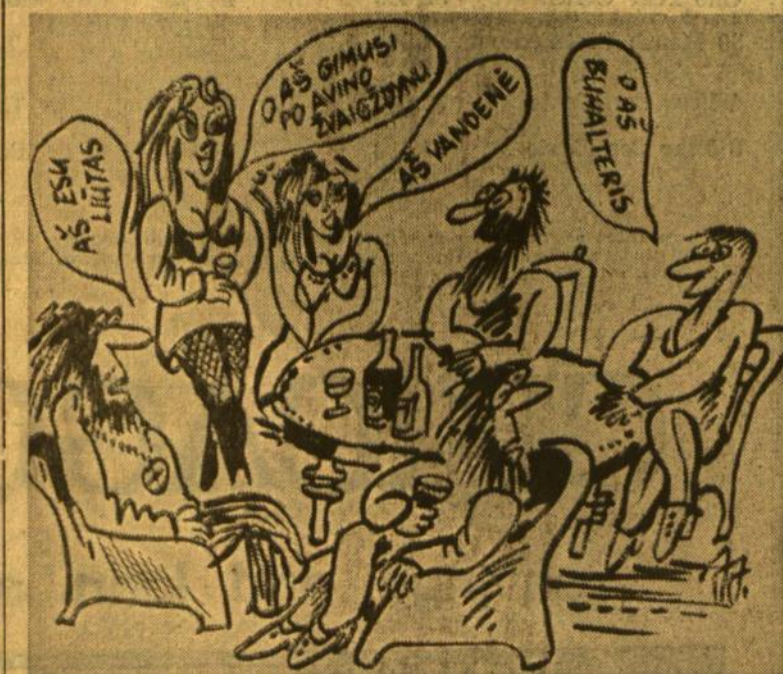
metų reikšmę, bet vis tiek šie metai teis į istoriją, kaip metai, kada moterys posėdžiavo, savo konferencijoje plūdo vyrus ir tarp savęs mušėsi.

Moterų metais Balso pirmininkė buvo Marija Rudienė ir vėl tokia liko ir toliau, nepaisydama, kad kiti metai bus nebe moterų.

Moterys valdo pasaulį visada, o ne kokie ten vyskupai. Štai vysk. Valančiaus viename minėjime į Tautinių namus buvo susirinkę 50, o į madų parodą Jaunimo centre — 500. Todėl į Aljos banketą, šeiminiukų buvo išrinkta S. Semėnienė, o pernai O. Gradinskienė, gi Lietuvių fondo koncertą rengia M. Remienė. Moterys narsesnės už vyrus, todėl karininkų Ramovė ne tokia narsi, kaip jų žmonių Birutės draugija.

Kad svečius labiau patrauktų, alinės ir valgyklos pavadintos moteriškais vardais, kaip tai Palanga, Rūta, Tulpė, Neringa, Roma, o ir visi uraganai vadinami moteriškais vardais.

Taigi moterų metai reikšmingi.

Efektingoji moterų veikla žemėje, pagal žvaigždes danguje

ANGLŲ KALBOS KERTELE

"Akiračiai" spalio mėn. numeryje rašo: "Draugo redaktorius nemoka anglų kalbos" ir pacituoja, kad blogai išverstas straipsnis apie Encyclopaedia Britannica.

Bet kitame puslapyje cituoja straipsnį iš "Draugo" ir anglišką sakinį nurodo taip: "They just love to hate America".

Lenkiam galvą drašai, Akiračių redaktorius galėtų būti astronautas, nes mokydami anglų kalbos, nemokėjo teisingai nurašyti iš "Draugo" angliško sakinio.

DIDELĖ NAUJIENA

Lietuvių Fondo bankete dalyvavo v-bos pirm. dr. Antanas Razma. (Naujienos, 11, 30)

"VILNIES" TEIGIMAI

"Vilnis" rašo, kad su J. Jančium pasikalbėjimas "Drauge" apie jo novelę, išspausdintą "Gimtajame Krašte", yra darytas A. Barono. Tenka pasakyti, kad čia tiek teisybės, kiek būtų teisybės, teigiant, kad "Vilnies" redaktorius Jokubka yra Abisinijos karalius.

ALJOŠIŠKI LAISKAI

— Veliuoniškis tvirtina: "Aukščiausio teismo teisėjas Douglas turėtų "Alijošiaus lapų" pabandyti. 77 metų seniai kitokių vaistų nėra, tik "Alijošiaus lapai", jeigu jis nori grįžti teisėjauti. Paralyžuoti teisėjai, galės ir toliau daryti paralyžuotus sprendimus visai Amerikai. "Alijošiaus lapai" paralyžuotam Douglui vienintelis atjaunėjimo vaistas. Jis galės teisėjauti ir vesti dar jaunesnę žmoną nei dabar turi".

— Californietis pageidauja: Tik Tau, Aliūnai, pasakyk

galui, kad kąp metelių jau turiu; Sprandas rambėja, pinigėnė storėja, Pakaušis plinka, O moterys dar vis patinka, Kad prateščiau tuos laiminguosius metus, Atsiųsk man "Alijošiaus lapus".

Ir toliau tokie turėtų būti. Tegu ir labai gražus giedantis gaidys, bet vis dėlto naudingesnė kiaušinių dedanti višta.

P. T

Spaudos apžiūrėjimas

SOVIETINĖJE MOKYKLOJE APIE AMERIKONIŠKUS GRŪDUS

Amerikietis kolumnistas Art Buchwald, kurio straipsnius spausdina daugelis amerikiečių dienraščių, lapkričio 2 d. straipsnyje rašo apie amerikiečių grūdus ir Sovietų mokyklą.

Sovietinis mokytojas mokinių klausia:

— Gerai, draugai, vaikai, šiandien mes kalbėsime apie maistą. Kuris didžiausias žemdirbystės kraštas pasaulyje?

— Sovietų Sąjunga, drauge mokytojau, — atsako chorų vaikai.

— Tai gerai. O dabar mes kalbėsime apie Sputniką.

— Drauge mokytojau!

— Kas yra, drauge Ivanai?

— Jei Sovietų Sąjunga didžiausias žemdirbystės kraštas pasaulyje, — kodėl mums reikia pirkti kviečius ir kukurūzus iš J. A. Valstybių?

— Aš džiaugiuosi, kad iškelėsi klausimą, tu mažasis buržuas, kontrevolucionieriaus, maiste.

Priežastis, kodėl perkame grūdus iš J. A. Valstybių, yra detantė. Mūsų vadas, draugas Brežnevas neša taiką pasauliui, priimdamas kapitalistų pertekliaus maistą, kurio mums nereikia. Detantė anglų kalboje reiškia "pirkti grūdus".

— Drauge mokytojau, kodėl J. A. Valstybės turi kviečių ir kukurūzų perteklių?

— Dėl to, tu kvailuti, Ivanai, kad J. A. Valstybės neturi penkmečio plano, o augina daugiau, negu gali suvalgyti. Sovietų Sąjungoje auginame tik tiek, kiek reik maisto kiekvienam, taigi nėra eikvojimo. Bet kapitalistai sėja kviečius ir kukurūzus ar jiems reikia, ar nereikia.

— Kodėl jie taip daro, drauge mokytojau?

— Tai paprasta. Tenai nėra valstybės planavimo komisijos,

kuri pasako, kiek jie gali auginti kviečių ir grūdų.

— Bet, drauge mokytojau, jei valstybės planavimo komisija pasako Sovietų žemdirbiams, kiek jie gali auginti kviečių, o jie užaugina kiekvienam kiek reikia, tai ką mes darysime su Amerikos kviečiais.

— Valgysime, tu trockininke! Mes valgysime amerikiečių grūdus, įrodydami J. A. Valstybėms, jog komunizmas nusipenės kapitalistų klaidomis. Ar galime dabar kalbėti apie Sputniką?

— Drauge mokytojau, ar negeriau būtų atsisakyti pirkti Amerikos kviečius, nes tuo būdu jie apsisunkins, tada pas juos bus depresija, ir mes galėsime juos palaidoti?

— Ivanai, tu keli kvailą klausimą. Jeigu perkame Amerikos kviečius, duonos kainos kyla J. A. Valstybėse, o tada — depresija, ir galų gale ateina revoliucija.

— Atsiprašau, drauge mokytojau: aš čia klausinėju tik dėl savo motinos.

— Kodėl?

— Dėl to, kad sakė nebegalėsianti man duoti duonos užkandžiui.

— Niekus šneki, kad tavo motina negalėjo nusipirkti duonos, kada Sovietų Sąjunga užaugino kitą rekordinį javų derlių. Pakelkite rankas, kurių motinos negalėjo šį ryt nusipirkti duonos! Nuleiskite rankas, jūs kvailiai! Ar norite, kad mus visus suimtų.

— Ką pasakytį mano motinai, drauge mokytojau?

— Pasakyk jai, ką mūsų didžiojo vado draugo Lenino žmona sakė, kada jai pasakojo, jog žmonės neturi duonos.

— O ką sakė, drauge mokytojau?

— Tegu valgo pyragą.

Pagal tarybinį planą du veža, o trečias registruoja, kaip atliekamas penkmečio planas.

BENDRABUTY

Iš kolchozo atvažiuo tėvas aplankyti miestą naujakurio sūnaus. Eidamas koridoriu, tėvas apsidairė ir paklausė:

— Kuriems galams koridoriuje tiek daug spintų?

— Čia, tėte, ne spintos, o kambariai.

VIEŅO GANA

— Niekumet nebandyk auklėti kita žmogų būti panašiu į tave. Tu žinai ir Dievas žino, kad vieno tokio kaip tu yra gana.

"Readers Digest" July, 1975

DARBAS IR NERVAI

Vienas plieno darbininkas, karodamas viršum miesto ant stotimojo dangoraižio pastovų, korrespondento paklaustas, kaip jis gavo tą darbą, atsakė:

— Vairuodavau anksčiau mokyklos autobusu, bet nervai neišlaikė.

KAS LABIAU BIJO

— Atiduosiu dėdei! — sako verkiančiam vaikui mama, rodydama į nepažįstamą vyriškį.

— Dėde, o jūs pagąsdinkite mamą ir paaimkite mane, — sušnibždėjo vaikas ir dar garsiau ėmė verkėti.

TAIKA

Dirba ir galvos, ir širdys, ir rankos, Dirba vieningai, taupydamos laiką. Ruošiasi kovai už tikrą taiką. Kartuves stato ir lieja patrankas, —

T. Aliūnas

PATARIMAI VYKSTANTIEMS Į JAUNIMO KONGRESĄ

R. Kaspars paskelbė informaciją, kaip reikia pasiruošti kelionei į Pietų Ameriką. Kai kuriuos patarimus persispausdiname, norėdami padėti važiuojantiems ir besirengiantiems važiuoti. Patarime rašoma:

"Perukai nereikalingi ir, greičiausiai, sunku parduoti. Moterims patariame pasiimti moteriškus reikmenis, nes išvykos organizatoriai negali žinoti ko kokiai damai gali prireikti. Nesivežti narkotikų, nes už juos visą kongresą gali patupdyti už stūrų sienų. Nesivežti politinių knygų su įtartinais pavadinimais, k. a. Komunizmas Vytauto Didžiojo laikais. Būdami knygyne, neisigykite pornografijos, ten draudžiama. Labai svarbu i lėktuvą atvykti laiku, nes, lėktuvui pakilus, jūs

Iš jaunimo kongreso. "Labai atsiprašau, pone pirmininke, negaliu ateiti į Kongreso komiteto posėdį.

MINTYS PRAKALBOMS PAGERINTI

— Yra daug žmonių, kurie, vaikai būdami, netikėjo Kalėdų seneliu, dabar jau stato už arklius lenktynėse.

— Kultūringas ūkininkas yra tas, kuris, karvei įėjus į jo butą, atsisoja.

— Meilės ir proto ligos dažniausiai pasireiškia kartu.

— Sunki piniginė — jaunina širdį.

— Jei Dievas šiandien gyventų ant žemės, žmonės išdaužytų jam langus.

— Kada tėvas duoda sūnui, abu juokiasi. Kada sūnus duoda tėvui, abu kelia triukšmą.

— Visados atminti, jog pinigai — tai ne viskas, tačiau pirma jų daug pasidaryk, prieš pasakodamas tokius niekus.

— Santuoka kai kuriems vyrams — tarsi krienai: jie giria ją ašarodami.

— Dažnas vyras geria, kas paduodama, bet labai rūpestingai tikrina į savo automobilį pilamus degalus.

— Kai kurie žmonės meta vieną dolerį bažnyčios rinklėse, o tikisi penkių dolerių atsakymo už savo maldas.

— Pusė tiesos yra visas melas.

— Protingas girdi vieną žodį, bet supranta du.

— Kvailas, ilgai maudydamasis vonioje, užmiršta nusiprausti veidą.

— Geriau vienas senas draugas, nei du nauji.

— Dievas neturi pinigų ir bankuose saskaitų. Jis iš vieno ima, kitam duoda.

— Savo vargus ir nepasisėkimus, visuomet pasakok savo priešams. Jie labai mėgsta juos.

— Kvailumas yra labiausiai užkrečiama liga, ja visi suserga.

— Daug žmonių prašo Dievo duonos kasdieninės 1950 metų kainą.

— Aukščiausias teismas išaiškino, kad nebūtų trukdymų moterims būti moterimis, praneša U. S. News 14 July, 75 page 69.

bilietas nevertas popieriaus, ant kurio atspausdintas, ir išvykos organizatoriai jums nieko negalės padėti, nes bus išvykę į ten, kur jūs nespėjote.

Nesišvaistykite doleriais, nes jūs broliai žino, kad mes jų turime, bet nežino kiek. Kad doleriai neprapultų, laikyti saugioje vietoje. Moterys žino kur, jei kas ten kiš ranką, žinokite, kad tai ne komplimentas. Iš valstybės į valstybę pinigai netinka, nes, peržengus valstybės sieną, jie pavirsta į margus popieriukus.

Jaunimo prašome visur savo tarpe kalbėtis lietuviškai, bet išvykos organizatoriai žino, kad jaunimas to nedarys. Negana to, jaunimas dar ko gero susiburs į JAV, Kanados, Australijos ir panašias grupes ir kongresą padarys tikrai prasminga, atbula prasmę. Kadangi išvykos organizatoriai nieko negali padaryti, atkreipkite dėmesį į jų bejėgiškumą ir tyčia pradėkite kalbėti lietuviškai".

AVINELI, PASIPURTYK

(Lietuvių fondui milijono dolerių surinkimo metinę sukaktį švenčiant)

"Avinėli, pasipurtyk", Seną pasaką menu, Ir vėl tenka ją atkurti Tėkmėje šitų dienų.

Reikia mokslo knygos kurti, Einam verst naujų vagų, Avinėli, pasipurtyk, — Baisiai reikia pinigų.

Reikia jaunimus suburti, Reikia ateičiai įėj, — Avinėli, pasipurtyk, — Baisiai reikia pinigų.

Reik nukirpti ir pridurti, Pilti skaečių ant ligų, — Avinėli, pasipurtyk, — Baisiai reikia pinigų.

Stengias Fondas — avinėli, Barsto maišą pinigų, O spauda, ji pasikėlus, Dar papurto už ragų.

Nes sunku galus sudurti, Veiklai priešų ir draugų — Avinėli, pasipurtyk, — Baisiai reikia pinigų.

Dr. S. Aliūnas

PABLO PICASSO IR KAREIVIS

Kadaise amerikietis kareivis užsuko į garsaus dailininko Pablo Picasso studiją Prancūzų Rivjieroje. Jis porino dailininkui, kad jaučias pasibaurėjęmą moderniąją tapybą, nes ji nerodo tikro gyvenimo — pramanytą. Picasso patraukė pežais, bet nieko nesakė. Po kelių minučių kareivis išdėdžiai parodė momentinę savo merginos draugės nuotrauką.

— Nuostabi! — tarė Picasso. — Ar ji ir tikrai tokia maža, kaip šitoji?

Cia seniau buvo vyriškas darbas, bet dabar link jo veržiasi ir moterys.